

THEOSOFIA

Theosofische Vereniging in Nederland

Jaargang 127 - nummer 3 - september 2026

In dit nummer onder andere

- Dierenrechten - deel 1
- De wereld in beroering: het schip keren
- Edgar Cayce
- De mystieke zeven sleutels

Vrijheid van denken

The Theosophical Society (Adyar) heeft zich wijd en zijd over de wereld verspreid en leden van alle religies zijn en worden er lid van, zonder dat ze de specifieke dogma's, leringen en geloofsovertuigingen van hun eigen geloof opgeven.

Daarom is het wenselijk het feit te benadrukken dat er geen enkele lering, geen enkele mening is, door wie ook onderwezen of gekoesterd, die in enig opzicht voor enig lid van de vereniging bindend is, dat er geen lering, mening is die niet vrijelijk door enig lid mag worden aangenomen of verworpen. Instemming met haar drie doeleinden is de enige voorwaarde voor lidmaatschap.

Geen leraar of schrijver, van H.P. Blavatsky tot nu toe, heeft enige autoriteit om zijn leringen of opvattingen op te leggen aan leden.

Elk lid heeft evenveel recht om zich te verbinden aan elke school van denken welke hij/zij wenst te kiezen, maar hij/zij heeft geen recht om die keuze aan een ander op te dringen.

Noch een kandidaat voor enig werk, noch enige stemgerechtigde kan onverkiesbaar worden gemaakt of het stemrecht verliezen wegens enige opvatting die hij/zij heeft of wegens het lid zijn van een school van denken waartoe hij/zij zou behoren.

Meningen of opvattingen geven geen recht op voorrechten en kunnen evenmin aanleiding zijn om strafmaatregelen te nemen.

De leden van de 'General Council' vragen elk lid van The Theosophical Society (Adyar) ernstig om deze fundamentele principes van de vereniging te verdedigen, te handhaven en ernaar te handelen, en ook onbevreesd zijn eigen recht te doen gelden op vrijheid van denken en van meningsuiting, binnen de grenzen van hoffelijkheid en rekening houdend met anderen.

THEOSOFIA

Jaargang 127 • nr. 3 • september 2026
Driemaandelijks tijdschrift van de
Theosofische Vereniging in Nederland

Inhoud

Redactie:
Ingmar de Boer (hoofddred.)
Yoff Kau
Margreet Mantel

Theosofische Vereniging
in Nederland
Tolstraat 154
1074 VM Amsterdam
www.theosofie.nl

Abonnementen:
Nederland - € 30,-
België - € 33,-

Daarbuiten worden
extra verzendkosten in
rekening gebracht.

Losse nummers € 8,00
excl. verzendkosten.

Betaling t.n.v.
Theosofische Vereniging
in Nederland Amsterdam
IBAN NL31 INGB 0000 1919 10

© 2026

E-mail redactie:
redactie@theosofie.nl

U kunt het tijdschrift
Theosofia vinden op:
www.theosofie.nl/tijdschrift-t/

Voor dit tijdschrift wordt FSC
gecertificeerd papier gebruikt.

Editorial	88
Dierenrechten - een spirituele visie hoe met dieren om te gaan - deel 1 van 3 <i>Michiel Haas</i>	89
De wereld in beroering: het schip keren <i>Janne Vuononvirta</i>	95
Edgar Cayce (1877-1945) - tussen mystiek, geneeskunde en geschiedenis <i>Yoff Kau</i>	101
De mystieke zeven sleutels <i>Jan Maarten Braak</i>	107
Column - Zielenroerselen <i>Joan Slagers</i>	113
Curuppumullage Jinarajadasa <i>Margreet Mantel</i>	114
Eerste beginselen van theosofie <i>Curuppumullage Jinarajadasa</i>	115
Vegetarisme	117
Van de voorzitter - Lijkt theosofie op wiskunde? <i>Ingmar de Boer</i>	120

De Theosofische Vereniging in Nederland is een vereniging waar de ontwikkeling van het individu centraal staat. Iedereen heeft in zijn zoektocht naar universele waarheid zijn eigen perspectief op de werkelijkheid. De artikelen in Theosofia weerspiegelen daarom uitsluitend de persoonlijke visie van de auteurs. Hoofdbestuur en redactie accepteren geen verantwoordelijkheid voor de inhoud, nauwkeurigheid of volledigheid van de in artikelen gepresenteerde informatie.

Editorial

In dit nummer van *Theosofia* het eerste deel van een prachtig artikel in drie delen van Michiel Haas, over dierenrechten. Het stuk onderzoekt hoe wij als mensen met dieren omgaan en hoe dat anders zou kunnen. Zoals we weten, hebben veel prominente theosofen zich ingezet voor een betere manier van omgaan met dieren, bijvoorbeeld Annie Besant, Rukmini Devi Arundale en Radha Burnier. Besant richtte bijvoorbeeld de dierenkliniek op, de 'Besant Memorial Animal Dispensary' (BMAD), die zich bevindt op het terrein van het hoofdkwartier van de Theosophical Society in Adyar. Het is een indrukwekkend initiatief waar gewonde en zieke dieren worden verzorgd en op de been (pootjes?) worden geholpen. Bij Michiel's artikel sluit aan, het artikel over *Vegetarisme*, dat afkomstig is uit de brochure *Theosofie en Vegetarisme*.

Michiel Haas publiceerde overigens enkele dagen geleden een boek met de titel *11 years of change at the Adyar Campus - 2015-2025*, waarin hij vertelt over het renovatieproject waaraan hij leiding geeft. Het bevat veel foto's van het landgoed in Adyar. Over het boek kun je meer lezen op het bekende online magazine *Theosophy Forward* (www.theosophyforward.com), onder redactie van Jan Nicolaas Kind.

In het najaar organiseert het Internationaal Theosofisch Centrum onder de vlag van de *School of the Wisdom Naarden* een stilteretraite met Tràn-Thi-Kim-Diêu, met als titel *An Exploration into Insight - Living Consciousness in the move*. De titel verwijst naar de rol van verschillende vormen van spiritualiteit vanaf de negentiende eeuw tot heden, om de mens uit de greep van het materialisme te verlossen. Deze retraite begint op dinsdag 27 oktober en eindigt op zondag 1 november. (www.itcnaarden.org)

Op 7 november volgt dan de Nederlandstalige TVN Najaarsdag 2026, over *Stoïcisme en Theosofie*, met Remko van Broekhoven en Floyd Melssen. Remko is filosoof en kenner van het stoïcisme. In de middag verzorgt hij een workshop waar we met onze emoties leren omgaan op de manier die past binnen de praktijk van het stoïcisme. (www.theosofie.nl)

Verder is het misschien gepast om via deze weg onder de aandacht te brengen dat *Radio Lila* dit jaar 5 jaar bestaat. Een lustrum! De organisatoren/interviewers van deze levensbeschouwelijke podcast, Marleen Schefferlie en Eelco van der Velde, verzorgden in die vijf jaar vele interviews met bekende en minder bekende gasten, zoals Kees Voorhoeve en Ingmar de Boer. (www.radiolila.nl)

Een ander jubileum dat we niet over het hoofd mogen zien, is het tienjarig (!) bestaan van Centrum Zeeland. Initiatiefneemster Saskia Campert is gedurende lange tijd de drijvende kracht geweest achter dit centrum, en aan haar en alle andere deelnemers richten we onze welgemeende felicitaties! (www.theosofiezeeland.nl)

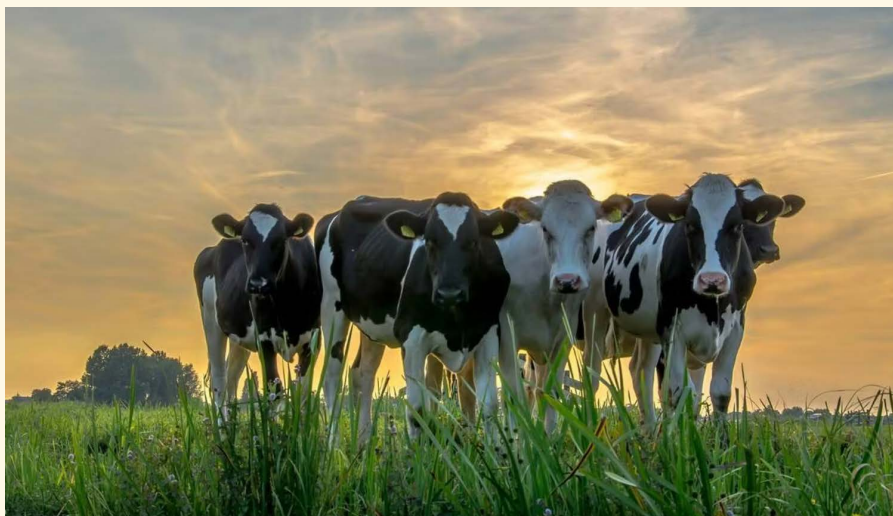
Dierenrechten – een spirituele visie hoe met dieren om te gaan - deel 1 van 3

Michiel Haas

In een drietal artikelen wil ik de balans opmaken van hoe wij met dieren omgaan en hoe het anders zou kunnen. Dieren worden in onze maatschappij als een efficiënt productiemiddel gebruikt op een wijze die niet meer strookt met de wetenschappelijke opvatting over het feit dat dieren in verschillende mate bewust zijn en gevoelens hebben en pijn kunnen lijden.

Mogen wij dieren gebruiken?

Wie geeft ons het recht dat we dieren gebruiken als productiemiddel en ze veelal niet behandelen als levende wezens met gevoelens? Is dat een Bijbels recht? Hij gaf de mens 'zeggenenschap over de vissen in de zee, over de vogels in de lucht, over alle dieren op het land' (Genesis 1:28, Groot Nieuws Bijbel). Maar betekent dit dat we dieren slecht mogen behandelen? Nee, zeker niet. God gaf de Israëlieten zelfs wetten voor het welzijn van dieren. Zo moesten ze voldoende rust en eten krijgen, geholpen worden in nood en beschermd worden tegen letsel (Exodus 23:4, 5; Deuteronomium 22:10; 25:4). Ook de Koran is hier duidelijk in. 'Hij is het, die u tot stedehouders op aarde heeft gemaakt' (Koran 35:39), maar, Hij maakt duidelijk dat deze verantwoordelijkheid niet onvoorwaardelijk is. Voor diegenen die falen om te voldoen aan de voorwaarden die deze verantwoordelijkheid begrenzen, geldt: 'Daarna laten Wij hem vervallen tot het allerlaagste' (Koran 95:5.....). Kortom, hoewel de heilige boeken de mens tot heerser over de dieren op Aarde maakt, zijn die boeken even duidelijk dat die verantwoordelijkheid gepaard gaat met plichten. Het lijkt er sterk op dat de huidige maatschappij die plichten misacht.

Dit idyllische beeld van koeien in de wei, is steeds zeldzamer aan het worden. Foto: MilieuDefensie

Hebben dieren gevoel?

Tegenwoordig zijn de meeste wetenschappers het erover eens dat alle gewervelde dieren, zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën en vissen, in verschillende mate bewust zijn en gevoelens hebben en pijn kunnen lijden. Tot voor kort werd daar nog anders over gedacht. Wie niet kon praten, voelt geen pijn, was lange tijd de stelling in de wetenschappelijke wereld. Tot de jaren 1980 opereerden artsen baby's die nog niet konden praten zonder verdoving. Intussen weten we gelukkig beter. Dieren praten niet, maar lijden doen ze evenzeer. Dierenleed raakt ons meer en meer. Toch is het bewustzijn van de wijze waarop dieren lijden, door ons toedoen, bedroevend gering.

De grote meerderheid van de diersoorten bezit neurale waarschuwingsmechanismen die onder de algemene term 'nociceptie' (pijnzin) bekend staan. Dit zorgt ervoor dat ze gevoelig zijn voor wat hen schade kan toebrengen of kan doden. Als ze bang zijn, verhoogt de hartslag van gewervelden. Ze hebben hersenstructuren die lijken op ons limbisch systeem, de gebieden die de emoties beheersen. Hun gedrag en hun hersenstructuur wijzen in de richting dat dieren bewustzijn hebben. Zij zullen dus pijn voelen. Volgens de huidige wetenschappelijke kennis beantwoorden twee groepen van dieren aan deze criteria: de gewervelden en de inktvissen.

Bekend zijn de beelden van rouwende olifanten, maar veel meer dieren zijn in staat tot dit soort gevoelens. Foto: ChatGPT

Dat dieren kunnen rouwen en dus ook emoties hebben is bekend bij olifanten. Ook apen, walvissen, orka's, giraffen, eenden en nog een hele rits andere soorten, van boerderijdieren tot huisdieren, vertonen rouwgedrag. In de zomer van 2018 is het verdriet van de orka die zeventien dagen haar kindje aan de oppervlakte hield en een reis van 1500 km maakte met haar dode jong algemeen bekend geworden. Daarna liet ze het los en was ze weer op jacht naar voedsel met de groep waarin ze leefde.

Hebben dieren een persoonlijkheid?

Voor mensen met huisdieren is het een bekend gegeven, katten, honden of paarden hebben een geheel eigen persoonlijkheid, terwijl ze wel dezelfde raskenmerken bezitten. Voor de wetenschap was dit nog een lastig punt om te erkennen. Biologen hebben zo'n individuele variatie in gedrag lang genegeerd. Gedrag was in hun ogen flexibel en de verschillen tussen individuen waren toevallige afwijkingen. De inmiddels gepensioneerd Groningse gedragsfysioloog Jaap Koolhaas was een van de eersten die daar tegen inging. Hij bestudeerde sociaal gedrag bij muizen en ratten, en merkte dat er tussen individuen grote verschillen waren. 'Sommige dieren gedroegen zich stevast agressiever, nieuwsgieriger en moediger dan hun soortgenoten', herinnert hij zich. Ook zijn collega Ton Groothuis, voorzitter van de afdeling Gedragsbiologie van de Universiteit van Groningen, bestudeerde vooral mezen en hij vindt dat kennis van de hormonale en hersenactiviteit die gedrag aanstuurt niet volstaat om het te verklaren. Maar hoe zouden ze die individuele verschillen benoemen in hun publicaties?

Omgangsstijlen? Gedragssyndromen? Of toch maar gewoon 'persoonlijkheid'? Voor dat laatste hebben ze beslist. 'Iedereen begrijpt meteen wat dat betekent', verklaart Groothuis. 'Bovendien was de keuze ook strategisch: 'individuele verschillen', dat spreekt niet tot de verbeelding, maar 'persoonlijkheid' wel.

Door studie van koolmezen is veel inzicht verkregen over hun verschillen in persoonlijkheid. In zijn inaugurele rede in februari 2019 als buitengewoon hoogleraar Animal Personality aan Wageningen University & Research in Nederland schetst prof. Kees van Oers hoe wij beter met dieren kunnen omgaan als we hun persoonlijkheid kennen.

Foto: Wageningen University & Research

De persoonlijkheid bij mensen bepaalt voor een groot deel hun geluksgevoel, gezondheid en succes. En omdat persoonlijkheid bij mensen zo wezenlijk is, rijst de legitieme vraag: waarom zou dat voor dieren niet gelden? Piek Stor, een Nederlands medium dat via telepathie met dieren communiceert, van mieren en teken tot olifanten en koeien, kent heel veel verschillende persoonlijkheden tussen de dieren en zegt dat we van dieren veel kunnen leren. Er zijn hele wijze dieren tussen, wijsheid die ook voor ons mensen waardevol is.

Een voorbeeld van de wijsheid van een papegaai: 'Dieren hebben een scala aan gevoelens. Mensen gaan daar vaak zo bot mee om. Deze vorm van communiceren met ons moet de wereld in. Vertel mensen over ons. [...] Wij willen gehoord worden. Luister naar dieren! Mensen hebben niet het alleenrecht van spreken.' (zie eindnoot)

Hebben dieren een ziel?

In het Jodendom gelooft men dat dieren een ziel hebben. Veel christenen geloven dat echter niet. Toch zijn er duidelijke aanwijzingen in de Bijbel dat dieren een ziel hebben. 'En God zeide: De aarde bringe levende zielen voort, naar haar aard, vee, en kruipend, en wild gedierte der aarde, naar zijn aard! En het was also.' (Genesis 1:24). De gedachte dat dieren geen ziel zouden hebben, heeft helaas vaak geleid tot vele vormen van dierenmishandeling. De ziel wordt in het Jodendom gezien als een geheim van God en onthult de diepere laag van het leven. Een ziel kent levensvreugde en blijheid, maar ook angst en pijn.

De Amerikaan Stephen H. Webb, voormalig hoogleraar godsdienstwetenschappen, liet weten dat de hemel een 'hersteld paradijs' is waar, zoals in de tijd van Adam en Eva, mens én dier vreedzaam naast en met elkaar leven. Webb, auteur van een studie *On God and Dogs: a Christian theology of compassion for animals*, beriep zich op uitspraken van oudtestamentische profeten als Amos, Ezechiël en Micha. Volgens de theoloog is elke goede relatie tussen mens en huisdier een voorafspiegeling van de situatie in het hiernamaals. 'Alle dieren gaan naar God'. Het hindoeïsme en het boeddhisme beschouwen de dierenwereld, van de grote viervoeter tot het uiterst kleine insect, als hun 'jongere broeders'. H.P. Blavatsky schrijft in haar artikel *Have animals souls?*, *The Theosophist*, januari 1886 het volgende: 'Want wanneer de wereld ervan overtuigd raakt, en ze moet op een dag wel tot die conclusie komen, dat dieren wezens zijn die even eeuwig zijn als wijzelf, dan zullen vivisectie en andere martelingen die de arme dieren dagelijks moeten ondergaan, in de samenleving overal tot een uitbarsting van protesten en dreigementen leiden, en zullen alle regeringen gedwongen worden om een einde te maken aan deze barbaarse en schandelijke praktijken.'

Leeuwlin adopteert een antilopejong. Foto: Michiel Haas

Volgens Rudolf Steiner, de grondlegger van de antroposofische beweging, bestaat er een belangrijk verschil tussen mens en dier. De mens heeft een individueel ik, terwijl dit niet geldt voor dieren. Leden van een (niet-menselijke) diersoort delen allemaal hetzelfde collectieve ik. Er is in die zin dus ook geen ziel van elk dier afzonderlijk, want een dier heeft geen eigen ik. Een dier en een mens hebben echter wel beide een astraal lichaam.

Piek Stor, al eerder aangehaalde dierentolk, onderschrijft heel genuanceerd de theosofische visie. In haar gesprekken met de dieren geven de dieren meestal aan dat ze onderdeel van een groep zijn en dat er een woordvoerder is, die de groepsziel vertegenwoordigt. Maar dat gaat niet voor alle dieren op, er zijn absoluut echte individuen aanwezig, bijvoorbeeld als ze praat met een leeuw of een bizon of een olifant, maar ook de poes en de hond zijn vaak al echte individuen, die nog slechts met een lange lijn met de groepsziel zijn verbonden. Ook ziet ze een groot onderscheid tussen soorten, mieren zijn druk en zich zeer bewust, een teek is nauwelijks bewust en wil alleen maar zich volzuigen en dan weer laten vallen en dan wachten en weer opnieuw beginnen. Een heel laag bewustzijn dus.

Kunnen dieren reïncarneren?

Radha Burnier, 33 jaar lang internationaal president van de Theosophical Society, was erg begaan met het dierenwelzijn, maar had geen moeite om een mug dood te slaan. 'Ze reïncarneren snel', was haar verklaring. De Tibetanen hadden de gewoonte om de grond te zeven voordat er een tempel gebouwd werd, zodat geen enkel levend wezen, zelfs geen worm, zou worden geschaad. De Tibetanen geloofden dat zielen in elke levende vorm kunnen reïncarneren en dat een worm in een vorig leven ooit je moeder had kunnen zijn. Een moderne Tibetaanse boeddhist zou waarschijnlijk zeggen dat het onwaarschijnlijk is dat je moeder zal reïncarneren als een worm. Deze acties van de Tibetanen zijn symbolisch, om te illustreren hoe we medeleven zouden moeten hebben voor alle levende wezens. Behandel ze als onze geliefde familie. Het stelt ook de vraag of onze ziel een evolutionaire ladder beklimt over vele soorten.

Koos onze hond Jasper ervoor om weer bij ons terug te komen? Foto: Michiel Haas

Craig Hamilton-Parker is een bekend Brits psychisch medium. Hij toont helderziendheid op televisie in Engeland en de Verenigde Staten en is de auteur van vele boeken over het paranormale en droominterpretatie. Hij schrijft in zijn artikel *What Happens to Animals When They Die?* het volgende: 'My spirit guide has told us about what happens to animals when they die. They say that animals do not all survive as individual identities after death. Some merge to what he calls a "group consciousness". Their spirits return to a collective awareness for that particular species and from this pool of awareness different animal souls are born. It is only when an animal becomes self-aware that its soul continues after death and

starts the long process of climbing the evolutionary ladder towards human and angelic consciousness.' Dit beeld wordt door vele andere mediums bevestigd. Doordat er nauwelijks wetenschappelijk onderzoek is naar reïncarnatie bij dieren, moeten we de informatie voornamelijk bij mediums halen. Een prachtig verhaal over een reïncarnatie van een hond komt uit het boek *Pets have souls too* van Jenny Smedley, een Engelse reïncarnatietherapeute. Hierin vertelt ze een verhaal van een hondje Teacup, een klein en lelijk vuilnisbakken hondje met een ondeugend karakter. Het hondje was onderdeel van het gezin, hij zat aan tafel op zijn eigen stoel en had een absoluut slechte eigenschap. Ze was dol op custard-cream koekjes en kon alles doen om er een te pakken te krijgen. Zo kon ze vanachter de leuning van de stoel op je af sluipen en sloeg het koekje met de snelheid van een stelende zeemeeuw uit je hand en at het op. Maar op een dag was ze overleden, een groot gat achterlatend bij de beide baasjes. Ze wilden geen andere hond nemen, omdat ze dat als verraad aan Teacup beschouwden. Enkele jaren later ging het echtpaar weer op vakantie naar een verlaten omgeving in het Lake District, waar ze al jaren achtereen heen gingen op vakantie. Op een dag wordt er aan de deur gekrabbeld en staat er een prachtige wolbaal voor de deur die naar binnen wil. De vrouw doet de deur open en de hond rent naar binnen en springt op een stoel aan tafel en gaat zitten tegenover de man die nog aan tafel zit aan het ontbijt. Alsof hij dat altijd al heeft gedaan. In de buurt hebben ze navraag gedaan of iemand deze hond kende, maar hij werd door niemand gemist en dus namen ze hem mee naar huis na de vakantie. En nu komt het moment waarop we bijna van bewijs van reïncarnatie kunnen spreken. De man heeft 's middags een kopje thee voor zijn vrouw gezet en komt uit de keuken met het kopje en twee custard-cream koekjes. Als de gesmeerde bliksem schoot de hond van de stoel naast haar af, klemde de koekjes in zijn bek en verdween achter de bank om ervan te genieten.

Conclusie

Een groot aantal wetenschappers komt tot de conclusie dat alle gewervelde dieren, zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën en vissen, in verschillende mate bewust zijn, gevoelens hebben en pijn kunnen lijden. Spiritueel gezien lijkt het er sterk op dat dieren een ziel hebben, veelal een groepsziel, maar er zijn ook zeker dieren die al geïndividualiseerd zijn. En er zijn duidelijke aanwijzingen voor reïncarnatie van dieren, zoals uit gesprekken met deze dieren blijkt. Al deze kennis mag niet zonder consequenties blijven in onze omgang met dieren.

Noot: Piek Stor en Petra Maartense, *In de stilte hoor je alles - Piek Stor in gesprek met dieren*, Stichting Happy View, 2011

Michiel Haas MSc PhD is emeritus hoogleraar Sustainable Materials. Hij studeerde bouwkunde en promoveerde in 1998 op het onderwerp "TWIN-model, milieu classificatie-model bouw. Met zijn bedrijf NIBE realiseerde hij projecten op het gebied van duurzame bouw. Hij is initiatiefnemer en projectleider van het Adyar Renovation Project.

De wereld in beroering: het schip keren

Janne Vuononvirta

Als je vandaag de dag het nieuws leest, is het moeilijk om je geen zorgen te maken. De wereld lijkt onrustiger dan in decennia. Oekraïne en Rusland zijn al meer dan vier jaar met elkaar in oorlog, in het Midden-Oosten lijkt een duurzame vrede een vrome wens, en de spanning tussen grootmachten zoals de Verenigde Staten en China blijft toenemen. De democratie verkeert in crisis en het populisme is in opmars. Niet langer worden diegenen met de meest wijze ideeën gehoord, maar zij die het hardst roepen en bereid zijn elke leugen te vertellen die hun doel dient. Dit is het kenmerkende trekje van onze tijd, dat bekend is komen te staan als het 'post-truth' tijdperk. Ondertussen verandert het klimaat in snel tempo, neemt de biodiversiteit af en doen landen niet genoeg om daadwerkelijk verandering teweeg te brengen.

De wortels van de crisis

Als we naar de wortels van de crisis kijken, en met name naar het klimaatvraagstuk, dan is de belangrijkste reden op materieel niveau wellicht dat de wereldbevolking sinds de Industriële Revolutie is gegroeid van één miljard naar meer dan acht miljard mensen. Maar het gaat niet alleen om ons aantal, maar ook om hoeveel ieder van ons verbruikt, want een mens gebruikt tegenwoordig veel meer dan een eeuw geleden. Earth Overshoot Day markeert het moment waarop we het jaarlijkse ecologische budget van de aarde hebben opgebruikt — alles wat de planeet in een jaar kan vernieuwen. Die datum is gestaag naar voren geschoven en tegenwoordig hebben we dat budget doorgaans al rond midzomer uitgeput.

Onze samenleving omarmt ook idealen die schadelijk kunnen zijn. Het belangrijkste daarvan is de illusie van eindeloze groei. We hebben de neiging te geloven dat meer groei automatisch meer welzijn betekent, maar dat klopt alleen tot op zekere hoogte. Wanneer mensen erg arm zijn, helpen meer middelen daadwerkelijk. Maar voorbij een bepaald punt brengt meer geld geen extra welzijn meer en oneindige groei is niet mogelijk op een planeet met eindige hulpbronnen.

Maar ligt de wortel niet nog dieper — op spiritueel niveau? Welk spoor laten we na in de wereld wanneer we onze eigen diepste aard niet kennen? Misschien verstoren we de wereld niet alleen met koolstofdioxide, maar ook met onze gedachten?

Een droom

Ongeveer twintig jaar geleden had ik een indringende droom die ik graag met jullie wil delen. In de droom bevond ik me hoog boven de aarde. Velen waren daar samen met mij, onder wie mijn moeder, en samen keken we naar een grote rivier die beneden ons stroomde. Op de rivier bevonden zich talloze vlaggenschepen, verward in een hevige strijd. Ze waren zo verdiept in het conflict dat ze niet

merkten waar de stroming hen naartoe voerde. Maar van bovenaf was de loop van de rivier duidelijk: verderop lag een enorme, angstaanjagende waterval, zoals de Niagara Watervallen.

De vlaggenschepen waren zich niet bewust van het gevaar. Van bovenaf riepen we naar hen: Stop! Zien jullie niet dat jullie de verkeerde kant op gaan? Jullie moeten omkeren. We konden zien dat als de schepen van koers zouden veranderen, een andere stroming – een ander kanaal van de rivier – hen veilig verder zou dragen. Maar om die veiligere weg te bereiken, moest de strijd eerst ophouden; de schepen moesten terugkeren. Maar hoe hard we ook riepen, ze konden ons niet horen. Toen werd ik wakker.

De symboliek van de droom is eenvoudig. De vlaggenschepen staan voor de naties van de wereld. Soms is de strijd een daadwerkelijke oorlog, maar meestal is het een allegorie – het is het voortdurende streven naar meer rijkdom, meer macht, en het beschermen van onze materiële levenswijze. De waterval kan de klimaatcrisis symboliseren die zich al om ons heen voltrekt. De naties kunnen het gevaar zien, maar wat we tot nu toe hebben gedaan, is niet genoeg geweest. Er is altijd wel iets dat urgenter lijkt, meestal de economie. Politici zijn vaak niet bereid moeilijke beslissingen te nemen die hun carrière in gevaar kunnen brengen. Zo blijven we de noodzakelijke maatregelen uitstellen en wordt het steeds moeilijker om van koers te veranderen.

Naties bestaan uit individuen

Naties bestaan uit individuen en het veranderen van onze eigen gewoonten is op individueel niveau niet minder moeilijk. Denk aan een roker: hij weet dat roken ongezond is, maar blijft toch roken, omdat de gezondheidsschade in de toekomst ligt, terwijl het aangename gevoel er nu meteen is. Het heden voelt levendiger dan een ver gevolg. We hebben allemaal dit soort vertekeningen: we eten te veel, ook als we geen honger hebben. We zijn van plan aandacht te geven aan onze dierbaren, maar zitten in plaats daarvan met onze telefoon wanneer we hen bezoeken. Of we willen onze spirituele beoefening verdiepen, maar zeggen uiteindelijk tegen onszelf: morgen. En zo gaan de jaren voorbij, tot we merken dat we oud worden en de kans verkeken is.

Als individu worden we beheerst door onze gewoonten en conditionering. Zij zijn het product van onze eigen geschiedenis – het product van een karmische cyclus die zich van leven tot leven herhaalt. Wat we nu doen, bouwt het volgende moment. Om onze toekomst te veranderen, moeten we beginnen met het veranderen van ons denken en handelen, door nieuwe oorzaken te scheppen in plaats van de oude te herhalen. Als we de loop van de karmische stroom willen veranderen, moeten we anders handelen – hier en nu. Dit geldt zowel voor individuen als voor naties.

De eenheid van de mensheid

In de Mahatma-brieven wordt de Theosophical Society soms een broederschap van de mensheid genoemd. Theosofie in de praktijk brengen betekent vooral dat

we in alles wat we doen de eenheid van de mensheid tot uitdrukking brengen. In *De Sleutel tot de Theosofie* schrijft Madame Blavatsky: ‘Het is bovendien een occulte wet dat niemand zich boven zijn eigen individuele tekortkomingen kan verheffen zonder daarbij, hoe gering ook, het gehele lichaam waarvan hij een integraal deel uitmaakt, mee omhoog te tillen. Evenzo kan niemand zondigen, of de gevolgen van zonde ondergaan, alleen. In werkelijkheid bestaat er niet zoiets als “afgescheidenheid”’

Niets van wat we doen, gebeurt in afzondering. Wanneer we goed doen, moedigen we anderen aan hetzelfde te doen. Wanneer we kwaad doen, geven we ook anderen toestemming om hetzelfde te doen. En wanneer we niets doen, versterken we onverschilligheid. Wat we ook doen, zeggen of denken, iemand wordt erdoor geraakt.

Afbeelding: André Devambez, *Le Fou (de gek)*, 1915

ele beoefening zien we geleidelijk in dat we niet slechts onze persoonlijkheid zijn. Wanneer iemand ons kwetst, is het alleen onze gevoelens, onze persoonlijkheid, die gekwetst is – niet ons ware Zelf. Het ware Zelf kan niet gekwetst worden.

Betekenisvolle verandering vindt alleen plaats door het cultiveren van mededogen en liefde met wijsheid. Jezus leerde ons de andere wang toe te keren en onze vijanden lief te hebben. De Boeddha leerde hetzelfde. Dit wordt pas mogelijk wanneer we begrijpen wie we werkelijk zijn. Zolang we ons vereenzelvigen met de persoonlijkheid, is geweldloosheid moeilijk, omdat we het gevoel hebben onszelf en de dingen die we waardevol achten te moeten verdedigen. Maar de paradox is dat het ego nooit werkelijk veilig is. Hoe fel we het ook verdedigen, het is voorbestemd om te vergaan.

Naties volgen een vergelijkbaar denkpatroon als individuen. Overal ter wereld geven we steeds meer uit aan wapens, in de overtuiging dat we veiliger zijn naar-

Vrede vinden in het innerlijke zelf

Om de wereld te helpen, moeten we bij onszelf beginnen en innerlijke vrede vinden. Blijvende vrede komt alleen door spirituele beoefening. Zolang we ons vereenzelvigen met de persoonlijkheid, worden we beïnvloed door alles wat ons persoonlijk raakt. Als een onvriendelijk woord ons kwetst, reageren we op de een of andere manier, soms alleen door zware gedachten de wereld in te sturen. Door spiritu-

mate ze krachtiger zijn. Maar klopt dat wel? In 2025 bereikten de wereldwijde militaire uitgaven 2887 miljard Amerikaanse dollar – 41 procent hoger dan tien jaar eerder, en de grootste toename sinds de Koude Oorlog.¹ Conflict is soms misschien moeilijk te vermijden, maar geweld kan uiteindelijk niet met geweld worden overwonnen. Wat nodig is, is juist oprechte menselijke verbondenheid: inzien dat we, aan welke kant van de grens we ook wonen, fundamenteel hetzelfde zijn, en dat er meer dingen zijn die ons verbinden dan die ons verdelen.

Kiezen voor liefde en geweldloosheid betekent niet dat we onrecht accepteren of toelaten dat anderen ons kwetsen. Maar om aan vrede te werken, moeten we haat loslaten, ons hart behoeden voor wrok en ons onthouden van het veroordelen van anderen. Het is gemakkelijk om ons oordeel te laten vertroebelen door onrecht uit het verleden, maar vasthouden aan wrok helpt ons nooit vooruit. Als we werkelijk vrede willen, kunnen we dan inzien dat er geen ander is – dat het licht in ieder wezen een weerspiegeling is van het ene Licht?

Wees de verandering

Wanneer je het nieuws leest, is het gemakkelijk om pessimistisch te worden, omdat de media de neiging hebben zich te richten op wat er misgaat. Toch gebeuren er ook goede dingen. Hoewel het aantal doden door oorlog de afgelopen jaren is gestegen, is de langetermijntrend dalend, en liggen de aantallen lager dan op bijna elk ander moment in de menselijke geschiedenis. Daarnaast blijven extreme armoede, honger en kindersterfte afnemen, kunnen de meeste van de acht miljard mensen op aarde inmiddels lezen, en breidt duurzame energie zich snel uit. Zo voegt China elk jaar genoeg nieuwe zonne-energie toe om meer elektriciteit te produceren dan Finland in een heel jaar verbruikt. Op vele manieren is er echte vooruitgang gaande.

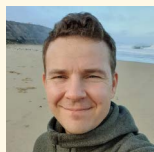
Mahatma Gandhi zei: ‘Wees de verandering die je in de wereld wilt zien.’ In mijn droom bevonden we ons allemaal hoog daarboven, roepend naar mensen die ons niet konden horen. Dat soort hulp was niet erg doeltreffend. Werkelijke verandering kan niet van buitenaf komen. We moeten ons onder de mensen begeven, aan boord stappen van die vlaggenschepen, en de zorgen en gevaren aanvaarden die ons daar te wachten staan. Terwijl we hier zijn, is het onze taak te onthouden wie we werkelijk zijn – vonken van goddelijk vuur, van eeuwig Licht – en anderen te herinneren aan hun eigen licht. Als we anderen willen helpen, moeten we vrede in onszelf dragen en die naar buiten laten stralen.

Een vredesmantra

Ik wil afsluiten met een vredesmantra die meer dan honderd jaar geleden werd geschreven, tijdens de Finse burgeroorlog, door de theosoof Fredrik Heliö. In Finland sluiten veel loges hun bijeenkomsten af met deze woorden, om een weldadige kracht in alle richtingen te laten uitstralen.

Moge het licht schijnen in de duisternis.
Moge gerechtigheid zegevieren over geweld, onrecht en zelfzuchtig gewin.
Vrede aan alle wezens.
Vrede aan alle wezens in het oosten.
Vrede aan alle wezens in het zuiden.
Vrede aan alle wezens in het westen.
Vrede aan alle wezens in het noorden.
Vrede onder de volkeren.
Vrede voor de leiders der naties.
Moge oorlog en strijd ophouden.
Moge ieder een broeder zien in ieder mens.
Vrede, vrede, vrede.

Noot 1. Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI), *Global military spending rise continues*, 27 april 2026, author not explicitly mentioned. (www.sipri.org)

Janne Vuononvirta is voorzitter van de Finse Sectie van de Theosophical Society. Dit artikel is gebaseerd op de lezing *World in Turmoil*, gehouden tijdens de internationale bijeenkomst van Jong Theosofen: *From Inner Peace to Outer Peace*, te Kreivilä in juni 2026.

TVN-leden die het stoffelijk lichaam hebben afgelegd

Op 7 maart 2026 is overgegaan Floris Methorst uit Utrecht.
Hij was 87 jaar en lid sinds 20 april 1999.

Op 10 maart 2026 is overgegaan Pieter van den Berg uit Amsterdam.
Hij was 80 jaar en lid sinds 1 oktober 2022.

Op 21 april 2026 is overgegaan Carla Gerritsen uit Den Haag.
Zij was 74 jaar en lid sinds 1 april 2018.

Op 21 juli 2026 is overgegaan Ronald Engelse uit Nieuwerkerk a/d IJssel.
Hij was 83 jaar en lid sinds 30 november 1962.

Op 28 juli 2026 is overgegaan Jaap Kouwe uit Soest.
Hij was 79 jaar en lid sinds 7 november 1969.

Op 21 augustus 2026 is overgegaan Wies Kuiper uit Zwolle.
Zij was 91 jaar lid sinds 1985.

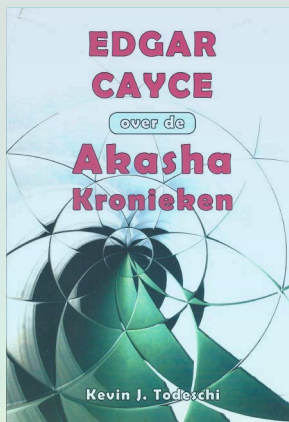
Moge onze liefde en dankbaarheid hen begeleiden op hun verdere zielenreis.

Theosofische boekhandel Adyar

Tolstraat 154 - 1074 VM Amsterdam - Telefoon: 020 676 56 72

E-mail: books@theosofie.nl - Website: www.theosofie.nl

Open: woensdag t/m zaterdag van 13:00 - 17:00 uur

Kevin Todeschi

Edgar Cayce over de Akasha Kronieken

Uitgeverij Hajefa, 2021 - 207 p.

Softcover, ISBN 9789463310291 - prijs € 19,95

Edgar Cayce was één van de grote zieners van de twintigste eeuw. Hoewel hij driekwart eeuw geleden is overleden, heeft zijn boodschap voor de wereld nog niets aan zeggingskracht verloren. De Akasha Kronieken vormen het geheugen van de mensheid, en Cayce werkte er veel mee. Hij haalde er informatie uit die zijn cliënten hielp in te zien waar ze vandaan kwamen en waar ze mogelijk naar op weg waren. Steeds is het advies: je kunt je leven zelf vormgeven.

Eddy Mulder

De man die met dieren spreekt

Uitgeverij Animaltalks - 2023 - 151 p.

Softcover, ISBN 9789464815559 - prijs € 23,50

In dit non-fictieboek deelt de auteur zijn ervaringen nadat hij een cursus dierentolken heeft gevolgd. Het boek bevat honderden uitgeschreven, telepathische gesprekken met diverse dieren. Dit varieert van grappige en alledaagse gesprekken met huiskatten tot spirituele dialogen met roofvogels en serieuze thema's rondom de intensieve veehouderij

Massimo Pigliucci

Hoe word je een Stoïcijn? Oude Filosofie voor het Moderne Leven

Uitgeverij Ten Have, Utrecht - Vierde druk 2017- 239 p.

Softcover, ISBN 9789025905675

Toen Massimo Pigliucci de vijftig naderde, werd hij overvallen door grote levensvragen en het besef van zijn eigen sterfelijkheid. Dat stimuleerde hem zich te verdiepen in de praktische filosofie van de stoïcijnen, die uitstekend lijkt te passen bij seculiere Westerlingen. Ze leert je te concentreren niet op onbereikbare en al te abstracte dingen, maar op datgene wat binnen je macht ligt en daardoor stabiliteit en gelijkmoedigheid te bereiken.

Edgar Cayce (1877-1945) - tussen mystiek, geneeskunde en geschiedenis

Yoff Kau

Er zijn mensen die een blijvende indruk achterlaten, niet omdat zij een groot rijk hebben opgebouwd of baanbrekende wetenschappelijke ontdekkingen hebben gedaan, maar omdat zij vragen durfden te stellen die ook tientallen jaren later nog tot de verbeelding spreken. Tot deze bijzondere groep behoort Edgar Cayce volgens mij. Aanvankelijk was het vooral zijn bijzondere kijk op gezondheid die mijn aandacht trok. Later ontdekte ik de verrassende raakvlakken met de theosofie en de vragen die zijn readings oproepen over bewustzijn, geschiedenis en spiritualiteit.

'You grow to heaven. You don't go to heaven'

Edgar Cayce werd op 18 maart 1877 geboren op een boerderij nabij Hopkinsville, Kentucky. Hij groeide op in een eenvoudig, christelijk gezin waarin de Bijbel een centrale rol speelde. Volgens de familie-overlevering vertelde hij al op jonge leeftijd over bijzondere ervaringen. Zo beweerde hij engelen te hebben gezien en ontwikkelde hij een opvallend fotografisch geheugen bij het bestuderen van de Bijbel. Als jonge man koos Cayce aanvankelijk geen spirituele loopbaan. Pas nadat hij door stemverlies zijn werk dreigde te verliezen, deed zich een onverwachte wending voor die zijn leven voorgoed zou veranderen.

'Dreams are today's answers to tomorrow's questions'

Edgar Cayce werkte als boekverkoper, verzekeringsagent en later als fotograaf in zijn geboorteplaats. Hij leidde een diep religieus leven en las elke zondag de Bijbel. Zijn grootste wens was om predikant te worden, maar het ontbrak hem zowel aan financiën als aan opleidingsniveau om dit doel te bereiken. In 1900 nam zijn leven een onverwachte wending. Cayce werd getroffen door een ernstige vorm van keelontsteking waardoor hij geleidelijk zijn stem verloor. Zijn artsen konden geen blijvende oplossing vinden. Maandenlang kon hij slechts fluisteren en nog nauwelijks zijn werk uitvoeren.

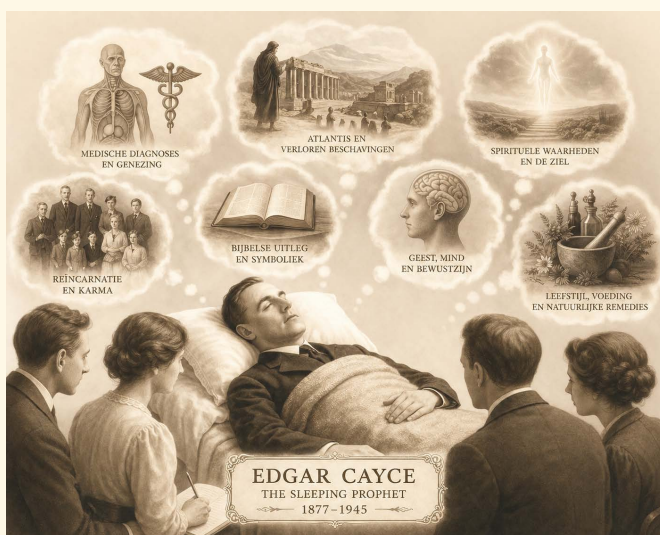
Tijdens een voorstelling van de rondreizende hypnotiseur Hart gebeurde iets wonderlijks. Onder hypnose bleek hij normaal te kunnen spreken, maar zodra hij ontwaakte, keerde zijn stemverlies terug. Dit verschijnsel trok de aandacht van Al Layne, een plaatselijke osteopaat en amateurhypnotiseur, die een psychosomatische oorzaak van het stemverlies vermoedde. Layne stelde voor Cayce opnieuw onder hypnose te brengen, maar ditmaal met een bijzondere opdracht: niet iemand anders, maar Cayce zelf zou de oorzaak van zijn klachten beschrijven. Tijdens de trance gaf Cayce een nauwkeurige beschrijving van zijn eigen lichamelijke toestand.

Hij verklaarde dat de spieren en zenuwen van zijn strottenhoofd onvoldoende doorbloed werden en adviseerde een behandeling die de bloedtoevoer naar het getroffen gebied moest stimuleren. Volgens de verslagen trad al tijdens de trance verbetering op en enkele dagen na de voorgestelde behandeling kon Cayce weer normaal spreken. Hoewel deze gebeurtenis niet volgens moderne medische maatstaven kan worden geverifieerd, wordt zij in alle belangrijke biografieën beschreven als het keerpunt in zijn leven.

Deze uitkomst leidde Al Layne ertoe om te onderzoeken of Cayce tijdens een trance ook diagnoses voor andere mensen zou kunnen stellen. Als eerste Layne zelf, die al geruime tijd kampte met maag- en darmklachten. Opnieuw beschreef Cayce tijdens zijn trancetoestand de vermoedelijke oorzaak en adviseerde een behandeling. Volgens Layne verbeterde zijn gezondheid aanzienlijk, waarna zich snel meer mensen meldden voor een reading van Cayce.

Hierna ontwikkelde zich een opmerkelijke werkwijze. Tijdens de reading ging Cayce op een bank of bed liggen en bracht zichzelf in een diepe ontspanning. Daarna volgde een uitgebreide beschrijving van de lichamelijke of geestelijke toestand van de vraagsteller, vaak gevolgd door advies over behandeling of leefwijze.

Omdat hij ervan overtuigd was dat zijn vermogen bedoeld was om mensen te helpen en niet om rijkdom of roem te vergaren, weigerde hij uitspraken over weddenschappen en beurskoersen te doen. Juist door die bescheiden houding begonnen artsen, geestelijken en journalisten zich voor zijn werk te interesseren. Dit groeide uit tot zijn levenswerk: een van de meest omvangrijke en opmerkelijke archieven uit de geschiedenis van de moderne spiritualiteit.

‘Spirit is the Life, Mind is the Builder, and the Physical is the Result’

Gedurende de eerste jaren hadden Cayce's readings vrijwel uitsluitend betrekking op gezondheid en genezing. Rond 1923 veranderde dat. Naast medische vragen kwamen steeds vaker onderwerpen aan bod als karma, reïncarnatie, de ontwikkeling van de ziel en de betekenis van vroegere levens. Ook sprak Cayce over de zogenoemde *akashakronieken*, een universeel geheugen waarin volgens hem alle ervaringen van de menselijke ziel zijn vastgelegd.

Opmerkelijk is echter dat veel van deze thema's al tientallen jaren eerder uitvoerig werden beschreven door Helena Petrovna Blavatsky. In haar theosofische werken komen dezelfde kernbegrippen terug: karma en reïncarnatie als drijvende krachten achter de ontwikkeling van de mens, de Akasha als universele bron van kennis en Atlantis als een verdwenen beschaving die een belangrijke rol speelde in de vroege geschiedenis van de mensheid.

Dat roept een intrigerende vraag op. Hoe kwam Edgar Cayce, een eenvoudige baptist uit Kentucky, uit bij ideeën die zo sterk overeenkomen met de theosofie? Een eenduidig antwoord bestaat niet. Historici hebben erop gewezen dat Cayce in de loop van zijn leven waarschijnlijk in aanraking kwam met mensen die belangstelling hadden voor de theosofie en andere esoterische stromingen. Tegelijkertijd verklaarde Cayce zelf dat de verkregen informatie tijdens zijn trance niet afkomstig was uit boeken of persoonlijke kennis, maar uit een bewustzijnstoestand waarin hij toegang kreeg tot een universele bron van informatie. Voor theosofen ligt hier nog een andere mogelijkheid open. Misschien putten Blavatsky en Cayce, ieder vanuit hun eigen achtergrond en levensweg, uit dezelfde wijsheidstraditie? Hoe men deze overeenkomsten ook verklaart, zij markeren een belangrijke ontwikkeling in Cayce's werk. Zijn readings beperkten zich niet langer tot medische diagnoses, maar kregen steeds meer een filosofische en spirituele dimensie. Daarmee groeide ook de belangstelling voor zijn werk.

'You get to heaven on the arms of people you have helped.'

Van de ruim 14.000 bewaard gebleven readings had ongeveer twee derde betrekking op gezondheid. Daarmee vormen zij het grootste deel van Cayce's nalatenschap. Opvallend is dat zijn adviezen zelden uitsluitend waren gericht op het bestrijden van symptomen, maar meer holistisch van aard waren.

In het algemeen is Cayce's visie op gezondheid opmerkelijk. Hij zag de mens als een ondeelbare eenheid waarin lichamelijke, psychische en spirituele processen elkaar voortdurend beïnvloeden. Voeding, leefstijl, emoties en levenshouding speelden volgens hem een even belangrijke rol als een eventuele medische behandeling. Daarmee liep hij vooruit op een benadering die tegenwoordig binnen de integratieve gezondheidszorg steeds meer aandacht krijgt en gaandeweg wetenschappelijk wordt onderbouwd. Niet alle behandelingen die Cayce adviseerde hebben de tand des tijds doorstaan. Sommige worden nog steeds toegepast binnen complementaire geneeswijzen, anderen worden inmiddels als achterhaald beschouwd. Maar juist de holistische visie spreekt vandaag nog veel mensen aan.

'In Atlantis we find the beginnings of many of the present races and civilizations.'

Van alle onderwerpen die Edgar Cayce tijdens zijn readings behandelde, spreekt Atlantis waarschijnlijk het meest tot de verbeelding. Meermaals beschreef hij Atlantis niet als een mythisch eiland, maar als een hoogontwikkelde beschaving die volgens hem duizenden jaren geleden in verschillende fasen ten onder ging. Overlevenden zouden zich hebben verspreid naar onder meer Egypte, Midden-Amerika en het Middellandse Zeegebied, waar zij hun kennis opnieuw zouden hebben opgebouwd.

Opmerkelijk is dat Cayce hiermee voortbouwde op een traditie die teruggaat tot Plato en die binnen de theosofie verder werd uitgewerkt. Zijn beschrijvingen gingen echter verder dan die van zijn voorgangers. Zo sprak hij over geavanceerde technologieën, het gebruik van kristallen als energiebron en een zogenoemde *hall of records*, waarin kennis uit Atlantis zou zijn bewaard. en die zich zou bevinden in de omgeving van de sfinx van Gizeh, terwijl andere verwijzen naar de Bahamas en de Yucatán.

Een van Cayce's bekendste uitspraken betreft Bimini (Bahamas), ten oosten van Florida. Hij voorspelde dat daar rond 1968 resten van Atlantis zichtbaar zouden worden. Toen duikers in datzelfde jaar een opmerkelijke onderwater formatie ontdekten – later bekend geworden als de *Bimini road* – leidde dit tot veel publiciteit. Voor sommigen leek de vondst een bevestiging van Cayce's voorspelling. Sindsdien is deze formatie uitvoerig onderzocht. De meeste geologen beschouwen de stenen structuur als een natuurlijk gevormde kalksteenformatie, ontstaan door geologische processen. Tot op heden is er geen algemeen aanvaard archeologisch bewijs gevonden dat de Bimini Road deel uitmaakt van een verdwenen beschaving of dat deze Atlantis als historische werkelijkheid bevestigt. Toch heeft Cayce's visie op Atlantis een blijvende invloed gehad. Zijn readings droegen bij aan een hernieuwde belangstelling voor onderwaterarcheologie en verdwenen kustlandschappen. Sinds de tweede helft van de twintigste eeuw zijn op verschillende plaatsen in de wereld daadwerkelijk resten van oude nederzettingen onder zee ontdekt.

Deze vondsten bewijzen niet het bestaan van Atlantis, maar laten wel zien dat grote delen van de prehistorische kustgebieden door de stijgende zeespiegel na de laatste ijstijd zijn verdwenen. Daarmee is de gedachte dat menselijke geschiedenis ook onder water verborgen kan liggen tegenwoordig minder denkbeeldig dan een eeuw geleden.

Misschien is dat wel de meest blijvende betekenis van Cayce's Atlantis-readings. Hoewel archeologisch bewijs voor Atlantis ontbreekt, hebben Cayce's readings velen geïnspireerd om met een open blik onderzoek te doen naar verdwenen beschavingen en verzonken kustgebieden.

'Yes, we have the body'

(De karakteristieke openingswoorden van veel medische readings)

Een van de meest bijzondere aspecten van Edgar Cayce's oeuvre is niet alleen de omvang ervan, maar vooral de zorgvuldige wijze waarop deze is vastgelegd. Vanaf de eerste decennia van de twintigste eeuw werden zijn trancelezingen stenografisch genoteerd. Aanvankelijk door verschillende medewerkers en vervolgens vele jaren door zijn secretaresse Gladys Davis. Dankzij haar nauwkeurigheid is een uitzonderlijk historisch archief bewaard gebleven.

Tussen 1901 en 1944 gaf Cayce in totaal 14.306 readings. Het merendeel had betrekking op medische vraagstukken, maar daarnaast behandelden de sessies ook dromen, spirituele ontwikkeling, reïncarnatie, Bijbeluitleg, oude beschavingen en de toekomst van de mensheid. Vrijwel iedere reading werd voorzien van een nummer, de naam van de cliënt, de datum en – voor zover mogelijk – een verslag van de latere resultaten.

Na Cayce's overlijden in 1945 bleef dit omvangrijke archief behouden binnen de Association for Research and Enlightenment (A.R.E.) in Virginia Beach, Virginia. Tot op de dag van vandaag vormt het een unieke bron voor onderzoekers, historici en belangstellenden uit uiteenlopende disciplines. Niet omdat de inhoud van de readings als wetenschappelijk bewezen wordt beschouwd, maar omdat nergens anders een vergelijkbare verzameling van duizenden systematisch vastgelegde tranceconsulten bestaat.

In de loop der jaren zijn de readings op verschillende manieren onderzocht. Medische historici bestuderen de ontwikkeling van Cayce's gezondheidsadviezen, psychologen tonen belangstelling voor de bijzondere bewustzijnstoestand waarin de readings tot stand kwamen en godsdienstwetenschappers plaatsen zijn werk in de bredere context van de (Amerikaanse) religieuze geschiedenis.

Misschien is juist dat de grootste betekenis van het archief. Los van de vraag hoe men Cayce's gaven beoordeelt, biedt het een uitzonderlijk inkijkje in een leven waarin hij zocht naar antwoorden op vragen over gezondheid, bewustzijn en de plaats van de mens in een groter geheel. Daarmee vormt het niet alleen een spirituele nalatenschap, maar ook een cultuurhistorisch document van blijvende waarde.

Ten slotte...

Edgar Cayce laat zich niet gemakkelijk in één categorie plaatsen. Hij kan worden gezien als een helderziende, een mysticus, een religieus denker of een pionier van gezondheidsvisie. Zijn duizenden readings bevatten uiteenlopende ideeën en beschouwingen over reïncarnatie, oude beschavingen en de spirituele ontwikkeling van de mens. Passend in het toenmalige, maar verrassend genoeg ook het huidige tijdsbeeld.

Juist daarom blijft Edgar Cayce een intrigerende figuur. Zijn nalatenschap nodigt uit tot studie, vergelijking en kritisch onderzoek, zonder dat daarbij de verwondering verloren hoeft te gaan. Misschien ligt Edgar Cayce's grootste betekenis niet zozeer in de antwoorden die hij gaf, maar in de vragen die hij ons nog altijd laat stellen over gezondheid, bewustzijn en de oorsprong van de mens. Misschien is dit tachtig jaar later wel de meest duurzame erfenis van de man die de geschiedenis is ingegaan als 'The Sleeping Prophet'.

Verder lezen/bronnen

- Association for Research and Enlightenment (ARE), *The Edgar Cayce Readings*, ARE Press, Virginia Beach
- Bro, Harmon H., *A Seer Out of Season*, New American Library, New York, 1989
- Kirkpatrick, Sidney D., *Edgar Cayce: An American Prophet*, Riverhead Books, New York, 2000
- Sugrue, Thomas, *There Is a River: The Story of Edgar Cayce*, ARE Press, Virginia Beach (diverse edities)
- Cerminara, Gina, *Many Mansions*, William Sloan Associates, New York, 1950
- Luce, J.V., *The End of Atlantis: New Light on an Old Legend*, Thames & Hudson, Londen, 1969

Yoff Kau Is sinds 2019 lid van de Theosofische Vereniging, en dit jaar toegetreden tot de redactie van *Theosofia*. Zij geeft yogales en heeft een praktijk waar verschillende alternatieve geneeswijzen worden gecombineerd, waaronder natuurgeneeskunde, Shiatsu en Triggerpoint therapie.

De mystieke zeven sleutels

Jan Maarten Braak

The Secret Doctrine is not a treatise, or a series of vague theories, but contains all that can be given out to the world in this century. (Helena Petrovna Blavatsky in SD I, xxxviii)

De Geheime Leer is geen verhandeling of een reeks vage theorieën, maar bevat alles wat in deze eeuw aan de wereld kan worden gegeven. (vertaling van het bovenstaande citaat naar de Fricke editie GL I, xxxiii)

Wie zich verdiept in het werk van Helena Petrovna Blavatsky (HPB) komt vroeg of laat de beroemde uitspraak tegen dat haar geschriften met zeven sleutels gelezen moeten worden. Dat klinkt veelbelovend. Maar zodra je op zoek gaat naar die zeven sleutels, begint de verwarring. HPB noemt ze namelijk wel, maar nergens geeft ze een complete lijst. In verschillende boeken en artikelen verwijst ze naar afzonderlijke sleutels, soms met andere benamingen, soms slechts terloops. De lezer blijft achter met de vraag: wat bedoelde zij nu eigenlijk? De verwarring is helder! Toch is die verwarring misschien niet zo toevallig als zij lijkt. HPB wilde haar lezers niet alleen kennis aanreiken, maar hen vooral leren zélf verbanden te leggen. Wie haar werk leest als een puzzel waarvan alle stukjes keurig in de doos zitten, raakt onvermijdelijk teleurgesteld. Wie bereid is tussen de regels door te lezen, ontdekt langzaam een samenhang die zich niet in één schema laat vangen. Martin Leiderman heeft een paar jaar geleden in Naarden een prachtig seminar over de *De Stem van de Stilte* gegeven en zei daar, dat telkens wanneer HPB 'behold o, Lanoo' gebruikt, je op moet letten omdat hier wijze levenslessen onthuld worden. Deze opmerking indachtig ben ik me in de *Collected Writings* en *De Geheime Leer* gaan richten op wat HPB zegt over de mystieke sleutels. Leiderman zei ook dat je thema's kunt volgen in *De Geheime Leer*. Kies een willekeurig onderwerp en pas het toe op een esoterische tekst en zie wat er over geschreven wordt. Ook Geoffrey A. Barborka geeft in de proloog van *Het Goddelijk Plan* toe dat je de 7 sleutels nodig hebt om *De Geheime Leer* in haar totaliteit te begrijpen.

In dit artikel doe ik daarom geen poging om de definitieve zeven sleutels te presenteren. Dat zou ook niet in overeenstemming zijn met de manier waarop HPB zelf schreef. Wel wil ik laten zien welke zeven benaderingen zich uit haar werk laten reconstrueren en hoe deze elkaar aanvullen. Het is een uitnodiging om haar geschriften met nieuwe ogen te lezen.

Zoals eerder gezegd noemt HPB de zeven sleutels nergens als een overzichtelijke lijst. Dat maakt het onderwerp niet eenvoudiger, maar misschien juist interessanter. Wie haar werk aandachtig leest, ontdekt dat dezelfde benaderingen steeds opnieuw terugkeren. Op basis daarvan is een werkmodel samen te stellen*. Niet als definitieve waarheid, maar als hulpmiddel bij het lezen van haar geschriften.

Tot zover bevinden we ons volledig binnen het gedachtegoed van HPB. De eerste sleutel laat zich nog redelijk gemakkelijk herkennen. Tenminste... totdat HPB er weer een nieuwe laag aan toevoegt.

Tijdens het onderzoeken en schrijven van dit artikel moest ik echter ook regelmatig denken aan een ander werk: de *Kybalion*. Niet omdat dit een theosofisch boek is – dat is het nadrukkelijk niet – maar omdat de zeven hermetische principes soms een verrassend hulpmiddel blijken om bepaalde gedachtegangen van HPB vanuit een andere invalshoek te benaderen.

Daarmee wil ik geen historische relatie suggereren. De *Kybalion* verscheen pas in 1908, zeventien jaar na *The Secret Doctrine*. De overeenkomsten die ik zie, zijn daarom geen bewijs van beïnvloeding, maar eerder een uitnodiging om beide werken naast elkaar te leggen en te onderzoeken waar zij elkaar raken en waar zij juist uiteenlopen. Wie dat doet, ontdekt dat verschillende hermetische principes verrassend goed aansluiten bij de wijze waarop HPB de werkelijkheid beschrijft. Niet als één-op-één vertaling, maar als een aanvullend interpretatiekader. Juist daardoor kunnen sommige passages uit haar werk toegankelijker worden voor de hedendaagse lezer.

Het hermetische principe 'Zo boven, zo beneden' roept onmiddellijk associaties op met HPB's voortdurende nadruk op analogie tussen macrokosmos en microkosmos. De mens is volgens haar geen losstaand wezen, maar een weerspiegeling van universele processen. De overeenkomst is niet letterlijk, maar wel opvallend. Wie nu denkt dat de puzzel eindelijk is opgelost, moet ik helaas teleurstellen. HPB zou vermoedelijk glimlachend hebben geantwoord dat er achter iedere geopende deur weer een volgende schuilgaat.

Volgens HPB kun je de mysteriën doorgronden door de volgende zeven sleutels toe te passen op welke heilige tekst dan ook:

1. De fysiologische of antropologische sleutel De microkosmos in de mens, het lichaam en haar functies. Het mannelijke (het getal 3 binnen de stoffelijkheid) en het vrouwelijke (het getal 4) als dualiteit en onderdeel van het Ene. Deze sleutel hangt samen met de astronomische sleutel, denk hierbij aan de geboortehoroscoop van een nieuw wezen. Het betreft hier volgens HPB de fysiologische of antropologische sleutel van het maansymbool.

2. Astronomie Interpretatie van mythen en symbolen in de macrokosmos - het universum; de beweging van planeten, sterren en hemelse cycli. Het verklaren van de heilige dieren die de Zodiak vormen. HPB geeft in *De Geheime Leer* deel I in een voetnoot bij p. [156] een mooi voorbeeld van de 7 sleutels op dit astronomische vlak: Waarom hebben Venus en Mercurius geen manen en

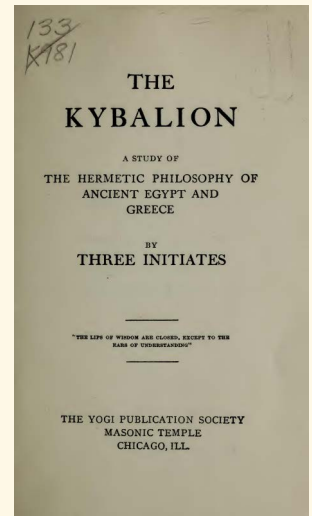

Foto: Wikimedia Commons

de aarde wel? De astronomische sleutel kan de poort openen van de geheimen der theognie.

3. Symboliek Hier ligt de focus op algemene symbolen, vormen en de universele betekenis daarvan. Op diverse plaatsen in *De Geheime Leer* vind je hier uitleg over.

4. Theogonie (afstamming van de goden/hogere wezens/Dyan Chohans) Deze sleutel heeft geen enkel verband met de fysiologische sleutel en is samengesteld van aard. Deze sleutel beschrijft volgens HPB de evolutie van de Manvantarische goden (tijdens een actieve kosmische cyclus).

5. Geometrie/getallenleer/metriek Cijfers en getallen zijn de sleutel voor het gehele esoterische stelsel. Ze onthullen universele taal. HPB maakt onderscheid tussen de 2 soorten wiskundige getallen: de cijfers enerzijds die vaak sluiers zijn en de heilige getallen waarvan de waarde alleen aan ingewijden bekend is. De eerste is zuiver fysisch, de tweede zuiver metafysisch. Zij verhouden zich tot elkaar als polen van het Ene. De leer van letterwaardes; de numerieke waarde die aan alle woorden wordt toegekend. In het Hebreeuws en Sanskriet vinden we dit terug. De kracht van mantra's is hier een mooi voorbeeld van. Zij noemt deze sleutel de 5e goddelijke wetenschap.

6. Metafysica De studie van abstracte filosofie, de realiteit en de aard hiervan en de ongeziene spirituele dimensies van het universum. HPB heeft het hier over het karnen van de Melkweg en de oorlog in de hemel; een proces dat begint in de staat van niet-zijn en eindigt met het sluiten van het Maha-Pralaya (het einde van de kosmische cyclus waarin alles tot rust komt). Het gaat over het latente ontstaan van occulte atomen die na ontwakking (tijdens het Manvantara of begin van de kosmische cyclus) in een soort balans moeten zien te komen. De eeuwige strijd in iedere manifestatie van deze atomen die naar balans zoeken wordt de allegorische oorlog in de hemel genoemd. Het gaat hier dan om de 'oorlog' ofwel de continu bewegende/strijdende atomen in de mens als microkosmos en in de macrokosmos (het universum), zo boven zo beneden. Belangrijk is het bestuderen van deze analogieën dat alles wat zich in jouw kleinste atoom afspeelt, op grotere schaal plaats vindt in het universum.

7. Mystiek/spiritualiteit De ultieme diepere laag van interpretatie over de goddelijke vonk, spiritueel ontwaken en innerlijk bewustzijn. HPB haalt hierbij het voorbeeld aan dat de studie over de Gevallen Engelen waardevol kan zijn omdat hier de sleutel ligt tot de veelvuldige tegenstrijdigheden in het menselijke karakter. De geboorte van de stoffelijke bewuste mens.

Bij het toepassen van de 7 mystieke sleutels is het belangrijk het getal 7 als leidraad te nemen. De 7-voudige samenstelling van de mens vormt de basis van verder onderzoek. De Atma-Boeddhi-Manas is voor ons (nog) moeilijk of zelfs onmogelijk te doorgronden door de abstracte aard van deze principes die ons verstandsvermogen te boven gaan.

Een aparte sleutel die niet ongenoemd mag blijven is het concept *fohat*. Dit is de essentie van kosmische elektriciteit, de eeuwig werkzame, voortstuwende kracht in het heelal die zich als prana manifesteert in de menselijke vorm. Fohat is de schakel tussen denkvermogen en stof, het bezielend beginsel dat elk atoom tot leven elektriseert.

Moderne digitale zoekmiddelen maken het gemakkelijker om de door jou gekozen thema's systematisch door HPB's werk heen te volgen tijdens je eigen studie en onderzoek. Deze kun je gebruiken om volledige teksten te doorgronden met behulp van de zeven sleutels.

Is dit nu de enige wijze waarop je oude teksten kunt doorgronden met behulp van deze mystieke sleutels? Een aanvulling zou de *Kybalion* kunnen zijn, een zevenvoudig overzicht van de hermetische principes. Dit zijn de volgende:

1. **Mentalisme** 'Het Al is Geest; het universum is mentaal.' Alles in de kosmos is een projectie van de universele geest. Wat je denkt en gelooft, vormt je werkelijkheid.
2. **Overeenstemming** (Correspondentie) 'Zo boven, zo beneden; zo beneden, zo boven.' Er is een constante harmonie en weerspiegeling tussen de macrokosmos (het universum) en de microkosmos (de mens).
3. **Trilling** 'Niets rust alles beweegt; alles trilt.' Alles in het universum is in beweging en heeft een eigen frequentie. Zowel materie als gedachten bestaan uit trilling.
4. **Polariteit** 'Alles is tweekleurig; alles heeft zijn polen.' Alles heeft een tegenovergestelde, maar uitersten zijn in werkelijkheid slechts twee gradaties van hetzelfde fenomeen (zoals warmte en kou).
5. **Ritme** 'Alles vloeit in en uit; alles heeft zijn getijden.' Het leven beweegt zich in cycli en ritmes. Actie en reactie, opkomst en verval, wisselen elkaar altijd af.
6. **Oorzaak en Gevolg** 'Elk gevolg heeft zijn oorzaak; elke oorzaak heeft zijn gevolg.' Toeval bestaat niet; alles gebeurt volgens wetmatigheden. Iedere actie zet een beweging in gang.
7. **Geslacht** (Gender) 'Geslacht is in alles; alles heeft zijn mannelijke en vrouwelijke principes.' Alles bezit zowel creatieve (mannelijke) als receptieve (vrouwelijke) energieën. Dit principe is niet enkel biologisch, maar werkt op alle niveaus door in creatieprocessen.

Het verschil tussen beide zevenvoudigheden is dat de sleutels waar HPB over spreekt mystieke teksten doorgronden, daar waar de *Kybalion* de wetten beschrijft van de realiteit. Maar het een sluit het ander niet uit.

Daar waar de HPB-sleutels soms gecompliceerd lijken in haar toepasbaarheid, kan de *Kybalion* je verder brengen.

We zien hierbij een overeenkomst tussen een aantal principes. De metafysische sleutel en het mentalisme van de *Kybalion* gaan bijvoorbeeld beiden uit van een goddelijke bron van intelligentie of bewustzijn waaruit alles in de ons bekende grofstoffelijke wereld is opgebouwd. Het correspondentieprincipe van de *Kybalion* lijkt ook erg op de metafysische sleutel van HPB. Het 6e principe lijkt op de astronomische sleutel van HPB.

Uiteindelijk gaat het bij de zeven sleutels misschien niet om het vinden van de juiste lijst, maar om een bepaalde manier van lezen. HPB nodigt haar lezers uit om achter de letterlijke tekst te kijken, verbanden te leggen en verschillende betekenislagen tegelijk te overwegen. Juist daarin schuilt de blijvende waarde van haar werk.

Misschien is er inmiddels wel een achtste sleutel tevoorschijn gekomen: blijven doorvragen en je eigen onderscheidingsvermogen hoog houden.

Bronnen

- *De Geheime Leer*, Fricke editie,
- H.P. Blavatsky, *Collected Writings*, Volume X, ed. Boris de Zirkoff
- *Kybalion*: een tekst uit 1908 geschreven door de '3 initiates' (pseudoniem), die gebaseerd zou zijn op oude gnostische/hermetische teksten.

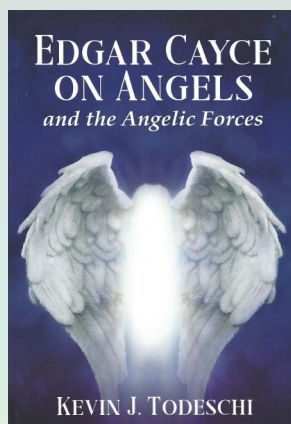

Theosofische boekhandel Adyar

Tolstraat 154 - 1074 VM Amsterdam - Telefoon: 020 676 56 72

E-mail: books@theosofie.nl - Website: www.theosofie.nl

Open: woensdag t/m zaterdag van 13:00 - 17:00 uur

Kevin Todeschi

Edgar Gayce on Angels and the Angelic Forces

A.R.E. Press, Virginia Beach, 2019 - 135 p.

Softcover, ISBN 9780876049730 - prijs € 19,95

Wie zijn nu eigenlijk beschermengelen, aartsengelen, spirituele gidsen en goddelijke boodschappers? Alleen al de woorden kunnen troost, geruststelling en hoop bieden, want ze suggereren het bestaan van hemelse wezens die begaan zijn met ons welzijn en op de een of andere manier betrokken zijn bij ons leven en onze activiteiten hier op aarde. In honderden consulten, verspreid over tientallen jaren, bevestigde de beroemde paragnost Edgar Cayce herhaaldelijk het bestaan van engelen en spirituele gidsen.

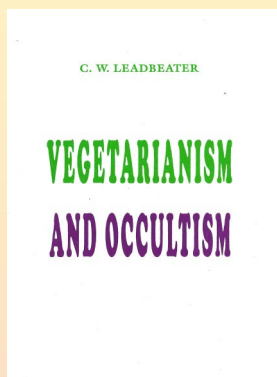
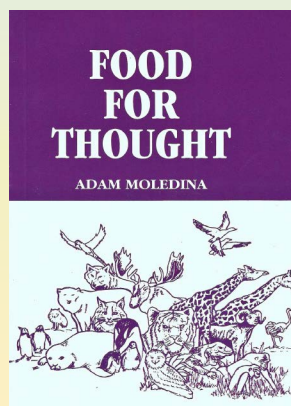
Adam Moledina

Food for thought

Theosophical Publishing House, Adyar, 1996 - 71 p.

Softcover - prijs € 2,00

Dit boekje is een pleidooi voor vegetarisme. Mensen in het algemeen zijn zich er niet van bewust hoe enorm het leed en de pijn zijn die onze medescheepselen moeten doorstaan om tegemoet te komen aan de vermeende behoeften van de menselijke smaakpapillen. Dit boekje brengt op aangrijpende wijze in beeld hoe onze dieren stap voor stap worden gemarteld en hoe wij die marteling tot in de puntjes hebben geperfectioneerd als ware het een kunstvorm en een wetenschap.

Charles Webster Leadbeater

Vegetarianism and occultism

Theosophical Publishing House, Adyar, repr. 2001 - 72 p.

Softcover, ISBN 8170593689 - prijs € 2,50

Leadbeater legt in duidelijke en eenvoudige bewoordingen uit waarom een vegetarisch dieet het beste is voor de mens. Hij toont aan hoe onnodig het is om miljoenen dieren en vogels voor consumptie te slachten, en welke uitwerking het doden en eten van vlees heeft op de fysieke, emotionele en mentale gesteldheid van de betrokkenen. De argumenten die in dit boek vóór het vegetarisme worden aangevoerd, vinden tegenwoordig steeds meer bijval.

Joan Slagers

...en moeder aarde hield heel even haar adem in toen haar geliefde dochter haar huis verliet....

Het verschil kon niet groter zijn. Uit een gezin van 11 kinderen was ik de op een na oudste dochter en zij de jongste. Onlangs is ze overleden, mijn dierbare zusje, gevelde door longkanker. Ze had sinds enige weken haar dagen volgepland met bezoeken van dierbare vrienden en familieleden, zodat ze, zoals ze zei, de dagen die haar nog restten geen tijd zou hebben om bevangen te worden door haar onrust en haar angsten. 'Wel af en toe een uurtje niks hoor', zei ze, 'maar niet te lang, want dan vliegt het op me af'. Ik luisterde, glimlachte naar haar en we spraken lieve woorden. De dag kwam dat ze vertelde dat ze haar sterfmoment had vastgelegd met de artsen. Ze was resoluut. Tot in de puntjes had ze alles met haar liefhebbende zoon besproken. Op mijn vraag of ze een wake na haar overgang fijn zou vinden zei ze laconiek: 'Nee hoor. Ze mogen mij gewoon in een gekoeld laatje leggen en er af en toe eens uithalen als men mij nog eens wil zien. Ik krijg er toch niks meer van mee'. Tijdens de uitvaart verschenen mooie vrolijke foto's van een feestend en blij zusje, en sprak mijn broer haar woorden uit: 'lieve allemaal. Als je deze woorden hoort, dan heb ik dikke pech gehad'.

Mijn liefde voor mijn jongste zusje is na haar afscheid nog altijd dezelfde liefde. Toch kan ik niet anders zeggen dan dat ik niet alleen verdrietig maar ook onthutst ben achtergebleven. Het afscheid, hoe liefdevol verzorgd ook, raakte me meer dan als afscheid alleen, maar tegelijkertijd ook in alles wat me lief was. De euthanasie, en dus het ingrijpen in het levensplan, met daarlangs de angst van mijn zusje voor de manier waarop haar leven zou kunnen eindigen. Haar lichaam als tempel van de ziel... zo diep geschokt achtergebleven. De geest van mijn zusje, nog zo in haar en onze nabijheid na haar heengaan... het was alsof ik te midden van dat alles in een andere werkelijkheid leefde.

De vraag dringt zich bij me op of u situaties als deze misschien herkent. Het ongemak en de stille vervreemding van dat wat gangbaar lijkt te zijn geworden; de toenemende neiging naar zelfbepaling.

Het is een vraag, gesteld vanuit de wereld van de illusie, want enige desillusie valt in het geschrevene niet te ontkennen. Maar de ziel roert zich. Of ziet u dat misschien ook als een illusie?

Curuppumullage Jinarajadasa

Margreet Mantel

De serie over ex-presidenten van de Theosophical Society Adyar (TS) brengt ons deze keer bij Curuppumullage Jinarajadasa. De voorganger van Nilakantha Sri Ram.

Curuppumullage Jinarajadasa werd op 16 december 1875 in Ceylon (Sri Lanka) geboren als zoon van Singalese boeddhistische ouders. Op dertienjarige leeftijd ontmoette hij C.W. Leadbeater. Een jaar later ging hij met Leadbeater mee naar Engeland waar hij samen met de zoon van A.P. Sinnett onderwijs van hem kreeg. In 1889 ontmoette hij Madame Blavatsky voor het eerst. Op 14 maart 1893 werd hij lid van de London Lodge. Hij ging naar St. John's College in Cambridge en studeerde daar Oosterse talen en rechten. Daarna keerde hij terug naar Ceylon waar hij onderdirecteur werd van het door Leadbeater gestichte Ananda College. In 1902 ging hij naar de universiteit van Pavia om literatuur en wetenschappen te studeren. In 1904 ging hij naar de Verenigde Staten waar zijn carrière als internationaal spreker voor de TS begon. Vijftig jaar lang sprak hij in verschillende landen van de wereld in het Engels, Frans, Italiaans, Spaans en Portugees. Als liefhebber van kunst en schoonheid bevorderde Jinarajadasa het ideaal van schoonheid in spraak, schrijven, het dagelijks leven en ook in de ambachten. In Adyar hield Jinarajadasa in 1914 alle vier de congres lezingen gebundeld in *Theosophy and Modern Thought*. In 1916 trouwde hij met Dorothy M. Graham, die samen met Margaret Cousins de Women's Indian Association had opgericht.

Van 1921 tot 1928, toen Annie Besant voorzitter was, was hij vicevoorzitter en later rondreizend vertegenwoordiger van de voorzitter. Tijdens de laatste jaren van Besant's leven zorgde hij met toewijding voor haar. Na haar overlijden werd George Arundale voorzitter van de TS. Na het overlijden van Arundale in 1945 werd Jinarajadasa tot voorzitter gekozen. Ondanks zijn slechte gezondheid zette hij het zware werk voor de vereniging voort. Een van Jinarajadasa's bijzondere interesses was het ritueel van de mystieke ster, dat hij in 1917 bedacht had en dat nog steeds in sommige loges en afdelingen wordt uitgevoerd. Het presenteert de essentiële leerstellingen van alle grote religies en het belang van werk dat met onbaatzuchtige toewijding wordt verricht. Deze 'dienst voor aanbidding en wijding' is bedoeld voor het publiek, en heeft een bijzondere, opbeurende kwaliteit en straalt vrede en zegen uit naar de wereld.

Jinarajadasa overleed in juni 1953, enkele maanden nadat hij het voorzitterschap van de TS had neergelegd.

Bron website TS Adyar: <https://www.ts-adyar.org/c-jinarajadasa-1875-1953>

Eerste beginselen van theosofie

Curuppumullage Jinarajadasa

Theosofie is de wijsheid die voortkomt uit de studie van 'de evolutie van leven en vorm'. Deze wijsheid bestaat al, omdat deze studie al eeuwenlang wordt beoefend door goed toegeruste onderzoekers van de mysteries van de natuur. Deze onderzoekers, die de Meesters van Wijsheid worden genoemd, zijn die zielen die in het evolutionaire proces het stadium van de mens hebben overstegen naar het volgende, hogere stadium, dat van de *adept*. Naarmate de mens zich tot adept ontwikkelt, verwerft hij kennis door onderzoek en experiment. De kennis die tot nu toe is vergaard door een ononderbroken reeks van adepten is de theosofie, de *oude wijsheid*. Wanneer de mens adept wordt, is hij niet langer louter een schakel in het evolutionaire proces, maar treedt hij op als meester en leidsman van dat proces, onder toezicht van een groot bewustzijn dat in de theosofie de *Logos* wordt genoemd. Als medewerker van de Logos is hij in staat de natuur vanuit Zijn standpunt te zien en haar tot op zekere hoogte te overzien, niet als haar hulpeloze instrument, maar met het inzicht van haar Schepper. Een dergelijk overzicht is de theosofie van vandaag. Deze Meesters van Wijsheid, de vertegenwoordigers van de Logos, sturen het evolutionaire proces in al zijn fasen aan, waarbij elk toezicht houdt op een bepaald onderdeel van de evolutie van leven en vorm. Zij vormen een lichaam dat bekendstaat als de grote hiërarchie of de grote witte broederschap. Zij begeleiden het opbouwen en afbreken van vormen op zee en op het land; zij sturen de opkomst en ondergang van naties, waarbij zij aan elke natie precies zoveel van de oude wijsheid geven als nodig is voor haar welzijn en als door haar kan worden opgenomen.

Soms wordt die wijsheid indirect geschonken, via wetenschappers die op zoek zijn naar kennis, door hen onzichtbaar te inspireren tot ontdekkingen; soms wordt ze direct geschonken, als een openbaring. Beide manieren zijn nu, in de twintigste eeuw, waarneembaar. De Meesters van Wijsheid, die de leiding hebben over de evolutie van al het levende, schenken deze wijsheid, de wetenschap van de feiten, op een indirecte manier door middel van onzichtbare begeleiding en inspiratie van wetenschappelijke onderzoekers. Direct hebben zij deze gegeven in een geheel van kennis dat bekend staat onder de term theosofie.

Theosofie is dan in zekere zin een openbaring, maar het is de openbaring van een kennis door degenen die deze hebben ontdekt, aan degenen die dat nog niet hebben gedaan. Aan wie het ook wordt aangeboden, kan het in eerste instantie niet anders dan een hypothese zijn; het kan pas iemands eigen persoonlijke kennis worden door experiment en ervaring. In de theosofie beschikken we vandaag de dag niet over de volledige kennis van alle feiten. Er zijn ons slechts enkele belangrijke feiten en wetten verteld, voldoende om ons aan te sporen tot studie en ontdekking; maar er blijven ontelbare leemtes die nog moeten worden opgevuld.

Deze worden opgevuld door individuele werkers in ons midden, maar wat wij aan kennis bezitten, is slechts een druppel in de oceaan vergeleken met wat er nog onontdekt of niet onthuld is. Niettemin is het weinige dat wij hebben buitengewoon fascinerend, en het onthult overal nieuwe inspiratie en schoonheid.

De theosofie van vandaag, in de moderne hedendaagse theosofische literatuur blijkt zich voornamelijk bezig te houden met de evolutie van het leven. Maar de kennis over de evolutie van de vorm, die thans in alle takken van de moderne wetenschap is verzameld, maakt eveneens deel uit van de oude wijsheid. In beide zijn er hiaten die moeten worden opgevuld; maar wanneer beide op de juiste wijze worden bekeken, blijkt dat ze elkaar aanvullen. In deze uiteenzetting van de theosofie zijn, net als in elk wetenschappelijk handboek, onvermijdelijk twee elementen aanwezig. Een schrijver zal uiteenzetten wat door iedereen, of door een meerderheid van

Verbeelding van de grote witte broederschap, gegenereerd door ChatGPT

de wetenschappelijke onderzoekers, als feit wordt aanvaard, maar tegelijkertijd kan hij de resultaten opnemen van het werk van enkelen of van zichzelf alleen, die wellicht bevestiging of herziening behoeven. Naarmate hij vordert, zal hij deze twee elementen wellicht niet scheiden, hetzij onbewust, hetzij door een gebrek aan echte wetenschappelijke opleiding. Evenzo kunnen de hoofdgedachten van dit werk¹ weliswaar als 'theosofisch' worden beschouwd, en als een redelijk correcte uiteenzetting van de kennis die door de Meesters van Wijsheid is geopenbaard, maar zullen er delen zijn die die waardigheid niet verdienen. Maar aangezien *waarheid* uiteindelijk een kwestie is van ontdekking door ieder voor zichzelf, kunnen anderen slechts de weg wijzen. Wetenschappelijk vastgestelde waarheden en wat slechts persoonlijke of onjuiste opvattingen kunnen zijn, moeten allemaal aan dezelfde maatstaf worden getoetst. Hoewel de theosofie in haar fundamentele ideeën een openbaring is, heeft zij voor een individu geen gezag, tenzij hij er zelf mee instemt. Niettemin moet een mens bereid zijn om te staan of te vallen bij de edelste hypothese van het leven die zijn hart en geest kunnen bevatten. Dit werk is geschreven om te tonen dat zo'n hypothese bestaat in de theosofie.

Bron Theosophy World

<https://theosophy.world/sites/default/files/ebooks/First%20Principles%20of%20Theosophy%20-%20Jinarasadasa.pdf>

Noot 1 Dit artikel maakt deel uit van de inleiding van het boek *The First Principles of Theosophy* uit 1921. In het Nederlands is het uitgegeven als *Eerste beginselen der Theosofie*. Dit artikel is vertaald met hulp van DeepL.

Vegetarisme

Vegetarisme is geen voorwaarde om lid te worden van de Theosofische Vereniging. Toch zijn veel theosofen, vroeger en nu, vegetariër. Onder hen zijn veel leiders van de vereniging, en sommige theosofische principes ondersteunen deze levenswijze.

Theosofie leert dat al het leven met elkaar verbonden is. Al lang voordat de huidige belangstelling voor holisme en ecologie ontstond, erkenden theosofische leringen de onderlinge verbondenheid van alle levende wezens. Daarmee weerspiegelen zij de transcendente eenheid waaruit alles voortkomt. Het eerste doeleinde van de Theosofische Vereniging betreft de universele broederschap van de mensheid, niet als een ideaal om ooit te bereiken, maar als een feit dat gebaseerd is op de eenheid van al het leven. Deze universele broederschap kan ook worden uitgebreid naar andere levensvormen dan de mens. Wie deze houding aanneemt, ziet de aarde en haar hulpbronnen niet als eigendom van de mensheid, klaar om te worden uitgebuit, maar als iets waarvoor zorg moet worden gedragen en dat met voorzichtigheid en mededogen moet worden gebruikt.

Een ander fundamenteel theosofisch concept is evolutie. Deze heeft zowel een spirituele als een fysieke dimensie. Respect voor het leven volgt vanzelf uit een evolutionair perspectief wanneer men zijn relatie met alle levende wezens in beschouwing neemt. Het erkennen van die onderlinge afhankelijkheid wekt een verlangen om geen schade toe te brengen, gebaseerd op gevoeligheid voor het leven in de andere rijken van de natuur. Omdat dieren waarde hechten aan hun leven en pijn proberen te vermijden, zoals de filosoof Jeremy Bentham opmerkte, is de vraag niet of zij kunnen redeneren of spreken, maar of zij kunnen lijden.

Veel religies – vooral oosterse tradities zoals het hindoeïsme, het boeddhisme en het jaïnisme – leggen zo sterk de nadruk op vegetarisme dat het bijna als een basisleer kan worden beschouwd. Dit idee staat bekend als *ahimsa*. Dit Sanskriet-woord betekent letterlijk *niet-geweld*, maar in de praktijk omvat het veel meer. De theosofische schrijver Geoffrey Hodson omschreef het niet alleen als een negatieve vorm van geweldloosheid, maar ook als positieve, kosmische liefde. Ook binnen vrijwel alle andere wereldreligies bestaan stromingen die hun leden aanraden of zelfs verplichten een vleesloos dieet te volgen. In het christendom bijvoorbeeld varieert dit van trappistenmonniken en -nonnen tot de protestantse denominatie van de zevendedagsadventisten. Daarnaast kennen verschillende religies periodes waarin men zich van vlees onthoudt, zoals de traditionele vastentijd.

Wanneer vegetarisme deel uitmaakt van een religieuze leer, kan dit gebaseerd zijn op het gebod *gij zult niet doden*, op het niet-sektarische religieuze principe om anderen te behandelen zoals men zelf behandeld wil worden (ook dieren), of op het idee van zuivering of discipline.

In sommige gevallen worden echter ook de mogelijke gezondheidsvoordelen en de ecologische impact van een vegetarische of veganistische levenswijze als even belangrijk beschouwd. Veel religies benadrukken bovendien het heilige karakter van het fysieke lichaam als tempel van de levende God; het welzijn ervan is de verantwoordelijkheid van ieder individu. Voor mensen die bewust spirituele groei zoeken op een soms veeleisend pad, is een sterk en gezond lichaam bijzonder belangrijk. Een goede gezondheid helpt enorm om latente talenten en vermogens te ontwikkelen en om de fundamentele activiteit van het spirituele leven te vervullen: dienstbaarheid aan anderen.

Er bestaat inmiddels aanzienlijk wetenschappelijk bewijs dat het gezond verstand achter een goed samengesteld vegetarisch of veganistisch dieet ondersteunt. Onder vegetarische bevolkingsgroepen ziet men consequent een lagere incidentie van arteriosclerose, hoge bloeddruk, hart- en vaatziekten en bepaalde vormen van kanker. Omdat vegetariërs doorgaans ten minste enige belangstelling voor voeding ontwikkelen, verbeteren hun voedingskeuzes vaak wanneer vlees van het menu verdwijnt.

Vanuit een ander perspectief zou het gezegde *je bent wat je eet*, zowel op emotioneel als op lichamelijk niveau van toepassing kunnen zijn. Het oude Griekse ideaal van een gezonde geest in een gezond lichaam keert regelmatig terug in de esoterische filosofie.

Foto: ChatGPT

In de yogatraditie wordt vlees beschouwd als rajasisch – stimulerend – en men denkt dat het een agressief en nerveus temperament bevordert. Het gebruik van antibiotica, groeistimulanten en andere medicijnen in de veeteelt, evenals de ophoping van giftige pesticideresiduen in dierlijk weefsel, zou men kunnen zien als een modern naschrift bij deze oude leer.

Mahatma Gandhi schreef: 'Een mens die zijn hartstochten wil beheersen, kan dat gemakkelijk als hij zijn gehemelte beheerst.' Dr. George Arundale, voormalig internationaal president van de Theosofische Vereniging, bedoelde misschien iets vergelijkbaars toen hij zei: 'Telkens wanneer ik een tafel zie vol vlees en vis, weet ik dat ik naar de kiemen van oorlog en haat kijk... Wanneer mensen mij vragen: 'Zal er in de toekomst oorlog zijn?', antwoord ik: 'Ja, totdat dieren worden behandeld als onze jongere broeders.' Veel spiritueel ingestelde mensen denken tegenwoordig dat het zuiveren van het dieet samenhangt met het zuiveren van het denken en de emoties, en daarom belangrijk is voor het innerlijke leven.

Het is interessant dat spirituele zoekers en zelfs de eerste theosofen in het verleden al vegetarisme beoefenden zonder te weten dat vleesconsumptie ook schadelijke gevolgen kon hebben voor de mensheid als geheel. Tegenwoordig krijgt echter steeds meer aandacht dat veeteelt inefficiënt is, land en hulpbronnen verspilt en verband houdt met wereldhonger. Vleesconsumptie heeft aanzienlijke economische en ecologische gevolgen. Hoewel de redenen voor vegetarisme indrukwekkend zijn – net als de lijst van beroemde voorstanders, van P. B. Shelley en G. B. Shaw tot L. Tolstoj en R. Tagore, en van Herodotus tot Pythagoras, om er maar enkele te noemen – blijft de beslissing om geen vlees te eten een zeer persoonlijke keuze. Net zoals ieder mens unieke talenten en vermogens heeft, heeft ook iedereen andere prioriteiten en vindt men bepaalde theosofische ideeën betekenisvoller dan andere.

Voor wie zich echter aangesproken voelt door de vegetarische of veganistische filosofie, is het tegenwoordig veel gemakkelijker om die in praktijk te brengen dan enkele jaren geleden. Volgens studies groeit het aantal vegetariërs en veganisten in vele landen voortdurend. Er bestaat inmiddels een overvloed aan literatuur over het onderwerp, waaronder kookboeken met aantrekkelijke recepten en online stap-voor-stapinstructies voor het bereiden van vegetarische en veganistische maaltijden. Ook zijn er veel vegetarische restaurants, en ervaren vegetariërs zijn meestal bereid beginners te helpen. Het meest praktische advies is waarschijnlijk: *houd het eenvoudig*. Recente studies laten zien dat vegetariërs en veganisten vaak meer ultra-bewerkte voeding eten dan de algemene bevolking, omdat zij meer producten gebruiken die vlees proberen na te bootsen. Het is dus niet nodig om het bereiden van maaltijden onnodig ingewikkeld te maken. Wie vegetarisme omarmt, kan merken dat het leven eenvoudiger en zeker goedkoper wordt – en misschien ook rustiger – omdat men daarmee een innerlijke drang volgt om de persoonlijke beoefening van ahimsa uit te breiden. Zoals Arthur Schopenhauer zei:

*Ik ken geen mooier gebed dan dat van de hindoes:
Mogen allen die leven verlost worden van lijden!*

Bron

Gebaseerd op een brochure getiteld *Theosofie en vegetarisme*, met updates over recente wetenschappelijke studies.

Lijkt theosofie op wiskunde?

Elk jaar komt het één- of tweemaal voor, dat studenten van de Universiteit van Amsterdam een middagje naar ons hoofdkwartier komen in de Amsterdamse Tolstraat, om van bibliothecaris Renger Dijkstra uitleg te krijgen over de Theosofische Bibliotheek. De voorzitter van de TVN vertelt dan ook kort iets over theosofie. Het gaat dan om studenten Religiestudies (Religious Sciences), of, in het onderhavige geval, deelnemers van een speciale zomerschool over esoterie, van de Universiteit van Amsterdam. De studenten kwamen van over de gehele wereld. Enkelen hadden al een masterscriptie geschreven over theosofie; dat is in deze tijd heel gewoon geworden. De Vereniging is een organisatie geworden die door historici wordt bestudeerd. Dat voelt heel bijzonder, want voor een historicus, zelfs als die de geschiedenis van ideeën bestudeert, zijn wij als theosofen heel anders dan wij zelf denken. En daarom is het goed om in zo'n situatie ook te kunnen vertellen wat wij denken dat we zijn. Je kunt dat natuurlijk op verschillende manieren aanvliegen, maar mijn idee was om ditmaal de universaliteit van de theosofie te bespreken, en van daaruit haar blijvende relevantie in deze tijd.

Om voor de studenten eenvoudig te beginnen, startte ik met de vraag 'Wie van jullie houdt er van wiskunde?', wetende dat studenten religiestudies meestal geen grote liefhebbers van de exacte vakken zijn. Wiskundige wetten of stellingen, ging ik verder, - denk aan de stelling van Pythagoras - zijn 'overal en altijd' geldig. Pythagoras besprak zijn stelling al in de 6e eeuw voor onze jaartelling, waarschijnlijk in zijn leefgemeenschap in het uiterste zuiden van Italië, en we leren die stelling nu nog steeds op school, ongeveer 2500 jaar later. De taal van de wiskunde is in die zin universeel. Wiskundigen zijn het over de betekenis van deze stelling niet onderling oneens. Anders dan in de natuurkunde, is zo'n stelling ook niet een hypothese die later misschien door een betere wordt vervangen. Hij blijft altijd geldig en we gaan ervan uit dat wanneer de eerste buitenaardse beschaving zich officieel op aarde meldt, ook die zich zal kunnen vinden in deze stelling.

Hoe anders is het als we kijken naar religie. Verschillende religies lijken eerder op verschillende talen die op verschillende plekken op aarde zijn ontstaan, en die onderling niet zonder meer verstaanbaar zijn. Wie veel reist en zich daarbij interesseert voor verschillende culturen weet dat. Zo reisde H.P. Blavatsky ook veel, vooral toen ze nog wat jonger was, en verdiepte zich in de verschillende wereldreligies. Ze had voordien al een zekere basis van esoterische kennis, doordat ze in haar jeugd een bijzondere collectie boeken over deze onderwerpen in huis kreeg, waaraan ze zich ruimschoots tegoed deed. Mede daardoor was ze met name geïnteresseerd in esoterische organisaties en de centrale figuren hierin. Ze zocht die op, over de hele wereld en vergeleek haar ervaringen met elkaar, en op een heel natuurlijke wijze ontwaakte in haar een proces van zoeken en bewustworden, waarin de details van deze verschillende opvattingen naar de achtergrond verdwenen en de kern van die opvattingen overbleef.

Al snel blijkt dan dat er inderdaad zo'n kern is. Religies zijn als verschillende talen die het eigenlijk meestal over hetzelfde hebben. Juist omdat Blavatsky dit in haar boek *De Geheime Leer* aan de hand van voldoende voorbeelden aan de lezer wilde laten zien, is dit boek zo omvangrijk. In onze tijd is dat wellicht minder noodzakelijk, bijvoorbeeld omdat het christendom niet meer de rol heeft in de maatschappij die het in Blavatsky's tijd had, en de gedachte dat religies als gelijkwaardig kunnen worden beschouwd in de westerse wereld inmiddels voet aan de grond heeft gekregen.

De titel *De Geheime Leer* houdt met name in, dat er één enkele werkelijkheid achter eigenlijk elke religieuze uitdrukking te vinden is. Die werkelijkheid is in zekere zin verborgen, en ook in onze tijd nog zijn er veel mensen voor wie deze 'leer' geheim is gebleven. Misschien kunnen we leren om religie los te zien van haar culturele achtergrond, ons concentreren op die achterliggende werkelijkheid en ons realiseren dat wat mensen in hun eigen religieuze beleving zo waardevol vinden niet beperkt is tot alleen hun eigen religieuze taal, maar dat deze beleving universeel is. Misschien is deze wel net zo universeel als de wiskunde, omdat ze algemeen menselijk is en samenhangt met de wezenlijke aard van de mens.

Veel mensen die je op straat kunt tegenkomen, vinden het heel redelijk dat God en Allah verschillende woorden zijn voor hetzelfde. Er is niet een aparte god voor christenen en islamieten. Toch slaat voor sommigen het woord 'Allah' alleen op God in een islamitische context. Dat zouden we met Ludwig Wittgenstein een 'taalspel' kunnen noemen. De achterliggende werkelijkheid verandert er niet mee. Hierin spelen vaak allerlei belangen een rol die niet mystiek of religieus van oorsprong zijn. Het is een spraakverwarring die zich afspeelt in een taalkundige oppervlaktelaag, maar niet veel meer.

Dit betekent ook dat de taal van diegenen die werkelijk contact hebben met de religieuze werkelijkheid wel degelijk verstaanbaar is voor anderen die dat contact ook hebben, ook al komen ze uit verschillende culturen of tradities. Ze kunnen de dingen die mensen over religieuze ervaringen zeggen, herkennen aan de hand van hun eigen ervaring, en ze kunnen de waarde van de ervaring van de ander inzien. Dat is natuurlijk niet het geval voor diegenen voor wie religie niet meer is dan het napraten van autoriteiten. Ook als we boeken lezen die duizenden jaren geleden zijn geschreven, zoals de Upanishads uit het hindoeïsme, kunnen we daarin nu nog herkennen wat de auteurs wilden overbrengen, waar ze mee bezig waren en hoe ze de religieuze werkelijkheid beleefden. In die zin lijkt religie wel degelijk op de stellingen uit de wiskunde.

Je zou dus kunnen zeggen: er is maar één werkelijke religie, namelijk die van iemands eigen authentieke ervaring en beleving, en die is onafhankelijk van de taal waarin je die beschrijft. Blavatsky noemde deze religie theosofie, of 'de geheime leer', of waarheid, vaak geschreven met de hoofdletter 'W'. Tegenwoordig gebruiken we vaak termen als universele wijsheid, de universele wijsheidstraditie, esoterische wijsheid, eeuwige wijsheid, tijdloze wijsheid en vele andere, alleen maar om dit ene principe duidelijk te maken, namelijk dat religie eigenlijk op wiskunde lijkt.

Adressen Theosofische Vereniging

Secretariaten van loges (l) en centra (c), (b) = met bibliotheek

- Amersfoort (l,b):** Contact: Martie Velthuis, Burgemeester Penstraat 28, 3741 AH Baarn
E-mail: amersfoort@theosofie.nl - Website: theosofieamersfoort.nl
- Amsterdam (l,b):** Bijeenkomsten: bovenzaal Tolstraat 154, 1074 VM Amsterdam
Contact: Mw. M. Polman - E-mail: logeamsterdamtvn@xs4all.nl
Website: amsterdam.theosofie.nl
- Apeldoorn (c):** Mw. M.W. Meek-Mennega, Burg. Tutein Noltheniuslaan 3,
7316 BD Apeldoorn - E-mail: apeldoorn@theosofie.nl
055 522 19 83 - Website: apeldoorn.theosofie.nl
- Den Haag (l):** Bijeenkomsten: zaal naast de Vrij Katholieke kerk Sint Albaan
Rietzangerlaan 2A, 2566 SV Den Haag
Contact: Jan Willem Renssen - E-mail: tvndenhaag@gmail.com
Website: theosofiedenhaag.nl
- Haarlem (c):** Contact: Georges van den Boorn
E-mail: esoterie.kennemerland@gmail.com - 06 12 09 45 35
- Naarden (l,b):** Ingmar de Boer - E-mail: naarden@theosofie.nl - 035 694 01 80
Website: naarden.theosofie.nl
- Nijmegen (c):** Bijeenkomsten: De Vuurvlieg, Tweede Oude Heselaan 179A - Nijmegen
Contact: Annette Leenders-Siebers - E-mail: nijmegen@theosofie.nl
06 58 95 90 23 - Website: theosofienijmegen.nl
- Roermond (c):** Contact: Joan Slagers - E-mail: theosofieroermond21@gmail.com
06 23 84 12 88 - Website: theosofieroermond.nl
- Rotterdam (l):** Bijeenkomsten: Proveniersstraat 30B, 3033 C.J Rotterdam
Contact: Rasul van Die - zie: info@theosofierotterdam.nl
website: theosofierotterdam.nl - 06 18 69 70 84
- Utrecht (l,b):** Bijeenkomsten: Kruisstraat 307, 3581 GK Utrecht
Contact: Karin van Beers - E-mail: secretaris@theosofieutrecht.nl
06 25 02 31 21 - Website: theosofieutrecht.nl
- Zeeland (c,b):** ineke de Jonge, secretaris,
E-mail: inekedejonge6@gmail.com
Website: theosofiezeeland.nl
Facebook pagina: Theosofie Centrum Zeeland
- Zwolle (l,b):** Bijeenkomsten: Gebouw van de VKK te Zwolle, van 19.30 tot 21.30 uur
Bijeenkomsten: Enkstraat 44 - 8012 TX Zwolle
Contact: Mw. C. Kerssen - E-mail: c.kerssen@online.nl - 06 41 46 97 67

Adressen België: Website: <https://ts-belgium.be>

- Antwerpen** Bijeenkomsten: Milisstraat 22, B-2018 Antwerpen
- Loge Antwerpen (l,b): E-mail: loge.antwerpen@ts-belgium.be - Telefoon 0032 476 87 99 68
- Witte Lotus (l,b): Website: www.logewittelotus.be - Telefoon 0032 476 87 99 68
E-mail: loge.witte.lotus@ts-belgium.be
- Open Paradigma (l,b): Website: openparadigma.org - Telefoon 0032 474 32 53 38
E-mail: open.paradigma@gmail.com & loge.open.paradigma@ts-belgium.be
- Brussel (l,b):** Bijeenkomsten: Geuzenplein 8, B-1000 Brussel
E-mail: info@ts-belgium.be - 0032 486 63 19 97
- Gent Tak Vrede (l):** Informatie: Telefoon 0032 486 631 997
E-mail: tak.vrede@ts-belgium.be - Telefoon 0032 476 87 99 68

Secretariaat, Uitgeverij en Theosofische boekhandel Adyar, Bibliotheek

Tolstraat 154-156
1074 VM Amsterdam
Telefoon 020 676 56 72
E-mail: info@theosofie.nl
Website: www.theosofie.nl
Facebook:
Theosofische Vereniging in Nederland
Open:
woensdag t/m zaterdag van 13:00 - 17:00 uur

Hoofdbestuur

Ingmar de Boer (voorzitter)
035 694 0180
Adriaan Klaasse (penningmeester)
Richard van den Boomen (lid)
Christ Tielemans (lid)
Pauline van Tol (lid)
secretaris: functie vacant

Lidmaatschap

Contributie € 79,-
(incl. Theosofia)
gezinsleden € 40,-
(zonder Theosofia)

Aanmeldingsformulieren zijn bij het secretariaat verkrijgbaar of via de website.

Betalingen

t.n.v. Theosofische Vereniging in Nederland, Amsterdam
IBAN: NL31 INGB 0000 1919 10
BIC: INGBNL2A

Internationaal Theosofisch Centrum

Valkeveenselaan 19
1411 GT Naarden
035 694 51 21
E-mail: info@itc-naarden.org
Website: itcnaarden.org

België

Geuzenplein 8
B-1000 Brussel
Sabine Van Osta (voorzitter)
0032 486 63 19 97
E-mail: president@ts-belgium.be

The Theosophical Society (Adyar)

The Theosophical Society (TS) is op 17 november 1875 te New York opgericht door H.P. Blavatsky, H.S. Olcott en anderen. De TS heeft haar internationale hoofdkwartier te Adyar, Chennai, India, en is actief in zestig landen; de Theosofische Vereniging in Nederland is de Nederlandse afdeling van de TS. Om verwarring met andere theosofische groepen te voorkomen wordt in Theosofia achter de officiële naam 'The Theosophical Society' tussen haakjes '(Adyar)' vermeld.

The Theosophical Society (Adyar) bestaat uit studenten die bij iedere religie aangesloten kunnen zijn, of bij geen enkele. De leden hebben met elkaar gemeen dat ze de drie doeleinden van de vereniging onderschrijven (zie achterkant omslag),

dat ze religieuze tegenstellingen willen oplossen,
dat ze mensen van goede wil bijeen willen brengen ongeacht hun religieuze overtuiging, dat zij religieuze waarheden willen bestuderen en de resultaten van die studie met anderen willen delen.

Zij zijn niet door een gemeenschappelijk geloof met elkaar verbonden, maar door het gezamenlijk zoeken en streven naar waarheid. Zij zijn van mening dat waarheid gevonden kan worden door studie, door reflectie, door zuiverheid van leven en door toegewijd te zijn aan hoge idealen.

Zij zien waarheid als dat wat de moeite waard is om naar te streven, niet als een dogma dat wordt opgelegd door een autoriteit.
Zij vinden dat een overtuiging het resultaat zou moeten zijn van individuele studie of intuïtie, en niet daaraan vooraf zou moeten gaan, en gebaseerd zou moeten zijn op kennis, niet op aanname.
Zij zijn tolerant jegens allen, ook jegens hen die intolerant zijn, niet als een voorrecht om te verlenen, maar omdat ze dat als hun plicht beschouwen.
Zij trachten onwetendheid weg te nemen in plaats van deze af te straffen.
Zij zien elke religie als een uitdrukking van de goddelijke wijsheid.
Zij geven er de voorkeur aan om religies te bestuderen in plaats van deze te veroordelen, om goddelijke wijsheid in praktijk te brengen in plaats van mensen ertoe te bekeren. Zoals waarheid het doel is, is vrede het wachtwoord.

Theosofie is de belichaming van waarheden die aan de basis liggen van elke religie en waarop geen enkele godsdienst het alleenrecht kan doen gelden.

Theosofie biedt een filosofie die het leven begrijpelijk maakt en die laat zien dat de evolutie geleid wordt door rechtvaardigheid en liefde.

Zij geeft de dood haar juiste plek, als een steeds terugkerende gebeurtenis die de poort opent naar een voller en stralender bestaan in een leven dat geen einde heeft. Theosofie geeft de wereld de wetenschap van de geest terug, door de mens te leren de geest te zien als zijn werkelijk zelf, en zijn denkvermogen en het lichaam als de dienaren daarvan.

Theosofie verheldert de geschriften en leringen van religies door hun verborgen betekenis te ontsluiten en aldus de juistheid ervan aan het denkvermogen aan te tonen, zoals de gegrondheid ervan altijd bewezen is in de ogen van de intuïtie.

Leden van de TS bestuderen deze waarheden, en theosofen trachten ernaar te leven.

Iedereen die bereid is te studeren, tolerant te zijn, naar het hoogste te streven en volhardend te werken, is welkom als lid.
Het is aan elk lid zelf om een ware theosoof te worden.

De missie van de Theosophical Society (Adyar) is:

Het dienen van de mensheid
door het ontwikkelen en verwerkelijken
van een zich steeds verdiepend inzicht
in de eenheid van alle leven, de tijdloze wijsheid
en spirituele zelf-transformatie.

De doeleinden:

Het vormen van een kern van de universele
broederschap der mensheid zonder onderscheid
van ras, geloof, geslacht, kaste of huidskleur.

Het aanmoedigen van de vergelijkende studie
van godsdienst, wijsbegeerte en wetenschap.

Het onderzoeken van onverklaarde natuurwetten en
van de vermogens die in de mens latent aanwezig zijn.

Wilt u deze T H E O S O F I A digitaal bekijken?

Scan de QR code hiernaast of ga naar:

www.theosofie.nl/tijdschrift-t/editie-2026/juni/

<https://www.theosofie.nl/>

<https://www.facebook.com/TheosofischeVereniging>

<https://www.instagram.com/tvnbooks/>

<https://www.agendatheosofie.nl/>

